

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta humanitních studií

Turisté a sportovci prospívají nebo škodí?

(Vztah trvalých obyvatel krkonošské obce Vítkovic k cestovnímu ruchu a sportovním aktivitám v jejich obci)

Bakalářská práce

Vypracovala:

Barbora Vrablíková, 12017

Imatrikulační ročník 2006

Vedoucí práce:

PhDr. Ivan Rynda

Anotace

Bakalářská práce se zabývá názory trvalých obyvatel krkonošské obce Vítkovice na cestovní ruch, resp. rekreaci či sportovní vyžití v jejich obci a v okolí. Kvalitativním šetřením, metodou polostrukturovaných rozhovorů s třinácti obyvateli této obce, zjišťuje, jaké výhody a problémy pro tyto lidi přináší a jak je vnímají. Ukázalo se, že názory obyvatel se od sebe mnohdy výrazně odlišují, a že jejich důvody někdy není obtížné určit, jindy naopak nejsou zcela jasné, a z toho důvodu je třeba se dále, hlouběji dotazovat. Téma této bakalářské práce je z hlediska již provedených výzkumů na území Krkonoš poměrně ojedinělé, jelikož se zde doposud prováděné socio-ekonomická šetření týkala spíše návštěvníků Krkonoš, nikoli jejich obyvatel. Tento výzkum může být použit jako základ pro následný plošný výzkum v dalších krkonošských obcích, zasažených cestovním ruchem.

Klíčová slova: Krkonoše, Vítkovice v Krkonoších, národní park, turismus, cestovní ruch, trvale udržitelný rozvoj, apartmánové domy

OBSAH

1.	<u>ÚVOD A VOLBA TÉMATU</u>	5
2.	<u>ZKOUMANÁ LOKACE</u>	5
	<u>2.1. Krkonoše</u>	5
	2.1.1. Ochrana	6
	2.1.2. Krajinný ráz	6
	2.1.3. Utváření kulturní krajiny	6
	2.1.4. Turistika, rekreace a sport	7
	<u>2.2. Plán péče KRNP, ochranná pásma 2010</u>	7
	<u>2.3. Obec Vítkovice</u>	8
3.	<u>VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÁ OTÁZKA</u>	9
4.	<u>METODOLOGICKÝ POTUP</u>	10
	<u>4.1. Výběr výzkumné metody</u>	10
	<u>4.2. Navrhované techniky sběru dat</u>	10
	<u>4.3. Výběr vzorku</u>	10
	<u>4.4. Rizika navrhované metody</u>	12
5.	<u>ANALÝZA</u>	13
	<u>5.1. Metody analýzy</u>	13
	<u>5.2. Zodpovídané otázky</u>	14
	5.2.1. Znění otázek	14
	5.2.2. Odpovědi respondentů	14
	<u>5.3. Vyhodnocení a zodpovězení výzkumných otázek</u>	34
	<u>5.4. Další poznatky vyplývající z výzkumu a doplňující informace</u>	41
	5.4.1. Apartmánové domy – aktuální problém Krkonoš	41

	<u>5.4.1.1. Problém výstavby apartmánových domů</u>	42
	<u>5.4.1.2. Co na ně říkají dotazovaní obyvatelé Vítkovic?</u>	42
	5.4.2. Přidané hledisko: vzdálenost od sjezdovek a silnice	43
6.	<u>ZÁVĚR</u>	44
7.	<u>SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ</u>	45
	7.1. <u>Seznam literatury</u>	45
	7.1.1. Tituly metodologické	45
	7.1.2. Tituly oborové	45
	7.2. <u>Brožury a šedé zdroje</u>	45
	7.3. <u>Internetové zdroje</u>	45

1. ÚVOD A VOLBA TÉMATU

K výběru konkrétního tématu mě inspirovala navrhovaná Koncepce monitoringu a výzkumu v Krkonošském národním parku (2010 - 2020), na které pracuje Správa Krkonošského národního parku (dále KRNAP) ve Vrchlabí. Dostala se ke mně od prostřednictvím vedoucího mé práce PhDr. Ivana Ryndy, který je přítelem a vědeckým kolegou RNDr. Jiřího Flouska, Ph.D., odborného pracovníka v Oddělení ochrany přírody Správy KRNAP, který tuto koncepci Správě a potažmo Ministerstvu životního prostředí České republiky navrhuje. RNDr. Flouskem navrhovaná koncepce si kromě přírodovědného výzkumu klade rovněž za cíl „dlouhodobý přehled o socio-ekonomických parametrech a jejich vývoji“ na území KRNAP.

Turistický ruch a rekreace v Krkonoších je ožehavým tématem a názory na něj se pohybují od vyloženého nadšení po obavu z rostoucího rozsahu provozování sportů nešetrných ke křehkým a jedinečným horským ekosystémům. Předpokládá se, že jeho zvyšující se hustota vyhovuje místním podnikatelům, firmám, provozujícím sítě hotelů a vleků, developerským společnostem, stavějícím nevhledné apartmány, a ovšem i politikům, kteří se zaměřují na rozvoj podnikání. Na opačné straně, stojí lidé, kterým vadí devastace přírody, přeplněnost jejich obcí, okolních komunikací a stezek, hluk, světelné znečištění, odčerpávání vodních zdrojů pro sněhová děla, odpadky, které turisté a rekreatanti po sobě zanechávají, atd. Mezi těmito vyhraněnými stranami se pravděpodobně nacházejí lidé, jejichž názory jsou méně radikální, kteří chápou obě strany a více méně s oběma stranami souhlasí nebo se v této věci považují za neutrální.

Mou ambicí je k záměru RNDr. Flouska přispět případovou studií veřejného mínění stálých obyvatel krkonošské obce Vítkovice, kterých se problémy těchto hor citelně dotýkají, konkrétně a úžeji jejich vztahu k turistickému ruchu nejen v jejich bezprostředním okolí, ale i v celých Krkonoších. Ve svém šetření se pokouším zjistit, jak obyvatelé obce Vítkovice turistický ruch vnímají, ale i jak toto jejich vnímání souvisí s jejich způsobem obživy, volnočasovými aktivitami, vztahem k sportu či ke KRNAP. Sociologické průzkumy uskutečňované v Krkonoších v porovnání s turisty, rekreatanty a sportovci věnují stálým obyvatelům málo pozornosti, a vlastně nikdo nedokáže jejich postoje obecně pojmenovat.

Tato studie by měla dále poskytnout základ pro návrh kvantitativní metody k celoplošnému výzkumu tohoto výzkumného problému na území celého pohoří v rámci zmiňované Koncepce monitoringu a výzkumu v Krkonošském národním parku (2010 - 2020).

2. ZKOUMANÁ LOKACE

2.1. Krkonoše

Krkonoše jsou pohoří s výjimečnými přírodními a krajinnými hodnotami. Jsou však už od 14. století rovněž pohoří kulturní, vyžívané pro těžbu nerostných surovin, dřeva, a rovněž pro pastvu dobytka. Pro toto využití byly mnohdy devastovány vzácné porosty pohoří a krajina dramaticky pozměňována. O jejich ochraně se začalo uvažovat v druhé polovině 19. století, což je zásluha především rodiny Harrachů. Její činnost byla spojená s rozvojem masové turistiky, která na devastaci přírody nesla rovněž nemalý podíl. Stále více nedotčených horských zákoutí bylo zasahováno člověkem, který si vytvářel nové, kamenné stezky a stavěl nové, mnohem větší boudy. Rozvoj zimních sportů prodlužoval dobu strávenou návštěvníky na horách.

2.1.1. Ochrana

První krok k zákonné ochraně hor byl učiněn roku 1904 výnosem o ochraně krkonošské květeny, další podnikl hrabě Harrach vyhlášením první přírodní rezervace „Strmá stráň“, nacházející se na jeho pozemcích. Turista a milovník přírody Jan Buchar se pak zasloužil o vznik první ukázkové botanické zahrádky krkonošských horských rostlin, která však brzy zanikla. Roku 1919 byla Československou vládou vydána vyhláška o ochraně krkonošského rostlinstva, kterou však ignorovaly německé krkonošské okresy a celkově nebyli lidé, kteří by hlídali její dodržování. Vyhlásit Krkonoše jako národní park poprvé (r. 1923) navrhl univerzitní profesor František Schustler, který si uvědomil nutnost ochrany celých územních celků místo jednotlivých druhů. K tomu však nedošlo, naopak byly na území hor stavěny nové asfaltové silnice, a během 2. Světové války dokonce válečná linie obranných zařízení. Brzo po jejím skončení však přírodovědci začali znovu usilovat o ochranu krkonošské přírody, což vedlo k vyhlášení osmi přírodních rezervací v roce 1952. Roku 1959 vznikl národní park na polské straně Krkonoš, český Krkonošský národní park (KRNAP) byl vyhlášen až roku 1963.

2.1.2. Krajinný ráz

Národní parky, jako nejvyšší kategorie chráněných území, představují nejcennější typ přírodních a přírodě blízkých krajín, jedinečná území v rámci celosvětového dědictví. (739) KRNAP je cenný propojením severské a alpské přírody, tzv. arkoalpínskou tundrou. Specifický historický vývoj Krkonoš dokládá množství horských bud v jejich nejvyšších polohách a rozptýlená zástavba na níže položených lučních enklávách. Na těchto lučních enklávách dnes vyrůstají horská rekreační střediska, kvůli čemuž se tamní zástava postupně zahušťuje. V podhůří se střídají větší a menší lesní porosty se zemědělskou půdou. Mnohé louky dnes však zarůstají, protože nejsou obhospodařovány. Architektura jejich podhůří se vyznačuje roubenými a poloroubenými, později i zděnými stavbami, dobře přizpůsobenými místnímu klimatu. Sídla jsou propojena sítí starých cest, umožňujících jedinečné výhledy do krajiny.

2.1.3. Utváření kulturní krajiny

K utváření kulturní krajiny Krkonoš docházelo až od 16. století, kdy v Krkonoších začala být provozována hustší těžba dřeva. Zesílila v 17. století, kdy započala výstavba horských bud. V posledních dvou století se na něm podílely rovněž demografické poměry, národnostní struktura

obyvatelstva a politické zřízení. V 19. století zde docházelo k ekonomickému rozvoji, vyznačujícím se zaváděním především textilního průmyslu a extenzivním chovem dobytka, a spojenému s dalším přílivem nových obyvatel. Nejrazantnější národnostní a demografickou změnu zaznamenaly Krkonoše po 2. Světové válce, kdy bylo po schválení Benešových dekretů odsunuto jeho německé obyvatelstvo, a tak přetržena kontinuita vývoje krajiny, odvíjejícího se od horského hospodaření krajiny znalých Němců. Počet obyvatel začal růst zase v roce 1961, v některých, dříve převážně německých obcích, však nebyl nahrazen dodnes. Přerušovaný způsob horského hospodaření a centrálně plánované hospodářství vedlo k zavádění pěstování nevhodných plodin na plochách velkých rozměrů či k degradaci horských luk rušením extenzivních chovů dobytka. Legislativně bylo toto hospodaření upraveno se vznikem národního parku, v jehož rámci je nejvyšší důraz kladen na ochranu přírody a krajiny. V té době však už byly Krkonoše využívány více pro turismus, než pro zemědělství, což přinášelo jinou kvalitu zátěže a zátěž celkově vyšší. Ta se ještě zvýšila po pádu socialistického režimu. Na druhou stranu se pomalu vrací původní způsoby zemědělského využívání krajiny, a to i jako součást turistického ruchu (tzv. agroturistika).

2.1.4. Turistika, rekreace a sport

Na přelomu 18. a 19. století se rozvíjelo romantické putování po horách, čemuž byla přizpůsobována výstavba horských bud. Ve druhé polovině 19. století se návštěvnost zvyšovala rozvojem zimních sportů, a zvyšuje se takto dodnes. Jasně je, že turistický a cestovní ruch je jedním z hlavních zdrojů obživy místních obyvatel, avšak trvale udržitelný, tedy takový, který respektuje únosnou kapacitu ceněné, turisty vyhledávané krajiny a sám sobě nestaví překážky v podobě její devastace. I kvůli dlouhodobému udržování pracovních pozic místních obyvatel je proto regulace Správou národního parku v rámci ochranných zón potřebná.

Horská příroda je pod stále větším tlakem stále se zvyšujícího počtu jejích návštěvníků, na začátku 21. století čítajícím 8 milionů ročně. Ten má jednak přímé (primární) dopady, tedy trhání horských rostlin, rušení horských živočichů nadměrný hluk, emise z dopravních prostředků, zkracování cest, sešlap vegetace a následná půdní eroze, hromadění odpadků, přinášení cizí vegetace na podrážkách bot a na oděvech atd. Přináší však i závažnější, nepřímé (druhotné) dopady, které si návštěvníci hor většinou neuvědomí. Jsou to přestavby původně malých horských bud, které mají vyšší vybavení a větší ubytovací kapacitu, a proto i vyšší spotřebu vody, a celkově škodlivější vliv na své okolí, rozšiřování horských cest a stezek, vyšší pohyb lidí a aut, budování a provoz infrastruktury lyžařských areálů.

Rozvoj lyžařských areálů je v Krkonoších velkým problémem. Jsou zde dobré podmínky pro lyžování, které přitahují mnoho návštěvníků, jejichž vynaložené finance představují nejvýznamnější složku příjmů a zisků všech subjektů nabízejících služby tohoto sektoru. Proto přirozeně stoupá tlak požadavků správ obcí na zvyšování počtu sjezdových tratí a rozšiřování a úpravu těch stávajících. Na nich však dochází k erozi půdy a chybné údržbě (např. výsevem nevhodného travního druhu). Ekologickým problémem je rovněž umělé zasněžování, jehož škodlivý vliv bývá navíc zesílen používáním zakázaných chemických příměsí. Proto Správa KRNP tuto technologii přísně vyloučila z 1. a 2. zóny.

Je třeba hledat společné zájmy a konsenzus mezi Správou KRNP a jednotlivými obecními správami, které dohromady mají území Krkonoš na starosti. Ochrana přírody a krajiny ze strany

Správy a státu nesmí být chápána jako brzda rozvoje území, naopak by měla dopomoci sestavit moderně koncipovaný, trvale udržitelný plán rozvoje cestovního ruchu.

Zatím bylo výrazně více pozornosti věnováno studiu ekologické únosnosti krajiny Krkonoš, než její únosnosti socioekonomické a psychologické, ačkoli její antropické zatížení stoupá. Od revoluce probíhá monitorování názorů, postojů a demografické struktury návštěvníků pohoří, pramálo se však výzkumníci věnují jeho trvalému obyvatelstvu.

2.2. Plán péče KRMAP a jeho ochranného pásma 2010-2020

Plán péče je dokument, který se krkonošských obcí velmi dotýká. Jelikož však místní lidé mnohdy přičítají některá vytyčená omezení výstavby pouze Správě, uznala jsem za vhodné věnovat tématu příslušné části Plánu péče podkapitolu, abych nevedla pouze jednostranné informace o činnosti Správy pocházející z úst respondentů vykonaných rozhovorů.

Podle nejnovějšího Plánu péče jsou pro výstavbu stanoveny takové limity ochrany přírody, které mají podporovat rozvoj *stávajících sídelních útvarů v souladu s místními specifickými prvky urbanizmu a architektury; zamezení vzniku nových sídelních útvarů, (...) kvalitní současné architektury (...)* a uchovávat typickou krkonošskou krajinu *s tradičním charakterem rozptýlené zástavby a doprovodné zeleně, vč. způsobu obhospodařování*. To znamená omezení ve výstavbě ve volné krajině, podporu plynulého zapojení nových staveb do terénu krajiny, minimalizaci změn v okolní zeleni, zachovávání rázu venkovské krajiny dodržováním tradičních zásad urbanizace a typické venkovské architektury. Součástí plánu je rovněž snaha *zamezit vzniku objemných apartmánových a jiných velkokapacitních objektů, tj. místně nepůvodních forem bydlení, omezovat výstavbu energeticky náročných a jinak ekologicky konfliktních objektů* či zachovávat průchodnost krajiny. Správa by se ráda aktivně účastnila tvorby územních plánů.

V krkonošských obcích nacházejících se v ochranných pásmech KRMAP jsou nově ustavené oblasti se sníženým přírodním a krajinářským potenciálem. Cílem je *zefektivnění a zkvalitnění závazných stanovisek (po procesní i obsahové stránce) ke stavbám v přírodovědně a krajinářsky zachovalých částech OP a ve vlastním NP*. Opatření pro tento účel jsou vydávání bezodkladně závazných či jiných stanovisek *orgánu ochrany přírody k vybraným druhům staveb (jmenovitě: rodinné domy, penziony, rekreační objekty, bytové a apartmánové domy, drobné stavby, přístavby, změny staveb před dokončením a změny užívání staveb) ve vymezených oblastech obcí v OP, mimo vymezené přírodovědně cenné lokality uvnitř těchto oblastí*.

2.3. Obec Vítkovice

Obec Vítkovice v Krkonoších se nachází v Libereckém kraji, v okrese Semily, v *průměrné nadmořské výšce 683 m.n.m.* První písemná zpráva o Vítkovicích se datuje rokem 1606. Z historických památek zmíníme barokní kostel sv. Petra a Pavla z roku 1690 a také barokní sochu sv. Jana Nepomuckého z roku 1741.

V současné době žije v obci 408 stálých obyvatel. Pod její správní celek spadají osady Horní Mísečky (3 stálí obyvatelé) a Dolní Mísečky. Obec je neoficiálně rozdělená na dolní a horní část. Obecní úřad, pošta, škola i školka se nachází v té dolní, kostel v horní.

Je zde moderně vybavená mateřská školka, do které dochází okolo dvaceti dětí. V její budově obec pronajala prostory pro hospodu. Ze základní školy se zachovaly pouze první čtyři ročníky, spojené do dvou dvoutřídek, které dohromady navštěvuje dvanáct dětí. Škola má dobré sportovní zázemí, čítající malou tělocvičnu, tenisový kurt, fotbalové a volejbalové hřiště, k dispozici má rovněž sál kulturního domu, využívaný jak k účelům sportu, tak kultury (kapacita 300 osob). Tento kulturní dům je využívám pro pořádání plesů, tanečních zábav a diskoték. Před časem byla jeho horní část prodána investorovi, hodlajícímu v ní vybudovat nové apartmány. V obci se rovněž nachází pošta či

sbor dobrovolných hasičů. Nakoupit potraviny a doplňkové zboží lze v místním obchodě. V hotelu Jasmin je možné využít plavecký bazén, možnost vyjíždky na koni nabízí místní ekofarma Hucul, ti zdatnější jezdci si mohou vyjet do vyšších poloh Krkonoš.

Vzhledem ke své poloze jsou Vítkovice ideálním výchozím bodem pro pěší a cykloturistiku. Místa jako Dvoračky, Rezek, Rovinka, Horní Mísečky, Zlaté návrší, jsou dostupná jak na kole tak pěšky. Vítkovice jsou v zimní sezóně vyhledávanou rekreační oblastí s řadou lyžařských areálů. (www.vitkovicevkrk.cz) Jednak je to ski-areál Aldrov, který je majetkem obce, která ho rovněž spravuje. Dále jsou to ski-areály Vurmovka a Janova hora, ke kterým kromě tří vleků a čtyř sjezdovek patří snowtubing či snowpark. V blízkosti obce se rovněž nacházejí běžecké trasy a okruhy. Turistický a sportovní ruch obsluhuje řada penzionů a hotelů.

V obci byl v nedávné době postaven nový apartmánový dům, ačkoli se tak stalo na místě, kde měl být postaven penzion. Jeho bytové jednotky jsou nabízeny jako apartmány, avšak reálně prodávány jako dvacetina penzionu, což je možná důvod jejich neprodejnosti (doposud nebyl žádný z nich prodán). V areálu zaniklého JZD má být vybudováno nové sportovní centrum, které má, podle investora, zahrnovat golfové hřiště, letní tréninkovou dráhu a stělnici pro biatlonisty, bowling, další možnosti sálového sportu a služby pohostinství.

Obec se nachází v Ptačí oblasti Krkonoše¹, na jejím území konkrétně hnízdí chráněný chřástal polní, což může přinést jistá omezení nové výstavby na těchto loukách.

Územní plán obce v případě umístování nových staveb s nadměrnou produkcí hluku (např. lanové dráhy, lyžařské vleky, zasněžovací zařízení) v nejbližších chráněných prostorech definovaných v § 30 odst. 3 zák. č. 258/2000 Sb. v platném znění obecně stanovuje nutnost dodržování hygienických limitů daných NV č. 148/2006 Sb. o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací.

3. VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

Jelikož je toto téma velmi pestré, dalo by se pátrat po názorech více stran, například chalupářů, kteří do obce částečně rovněž patří, svůj výzkum jsem omezila pouze na stálé obyvatele, kteří v obci tráví více svého času, a kterých se týkají nejen podmínky života v obci plné cizích lidí, ale rovněž stav obce jako správního celku. Mým základním výzkumným problémem tedy je:

„Jak vnímají stálí obyvatelé obce Vítkovice v Krkonoších cestovní ruch a rekreační a sportovní aktivity ve své obci?“

Z určení výzkumného problému se dál dostávám k definici výzkumných otázek. Výzkumné otázky se dají během výzkumu zpřesňovat a reformulovat, či je dokonce můžeme zcela zavrhnout, pokud zjistíme, že nedávají smysl. Na začátku výzkumu jsem si určila:

- „Do jaké míry je podle stálých obyvatel Vítkovic zasažen život obce turistickým ruchem a sportovními aktivitami?“

¹ **Ptačí oblast Krkonoše**

*Ptačí oblast byla vyhlášena nařízením vlády České republiky dne 27. 10. 2004 pod číslem 600/2004 Sb. Na ploše 40 907 ha zahrnuje celý Krkonošský národní park a vybrané části jeho ochranného pásma. Mezi sedm druhů ptáků, které v ní chráníme a které jsou tedy tzv. předměty ochrany, patří čáp černý (*Ciconia nigra*), tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*), chřástal polní (*Crex crex*), sýc rousný (*Aegolius funereus*), datel černý (*Dryocopus martius*), slavík modráček tundrový (*Luscinia svecica svecica*) a lejsk malý (*Ficedula parva*). Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování přírodního prostředí a zajištění podmínek pro udržení populací vyjmenovaných druhů. (www.krnep.cz)*

- „Jsou turistický ruch a sportovní aktivity vnímány těmito lidmi spíše kladně nebo spíše záporně?“
- „Jaké jsou podle stálých obyvatel výhody a jaké jsou nevýhody toho, že je obec sportovním i turistickým centrem?“
- „Jak jejich názory souvisí s jejich způsobem obživy a se způsobem, jakým tráví volný čas?“
- „Jak jejich názory souvisí s jejich vztahem k přírodě, s jejich požadavky na životní prostředí kolem nich a s jejich vnímáním existence KRNAP, který zahrnuje i jejich obec?“

Určila jsem navíc doplňující otázku, usnadňující definici klíčového slova turista: „Kdo je vlastně podle těchto lidí turista, a koho tak naopak ještě, nebo už nevnímají? Kdo je potom rekreatant a kdo sportovec?“

4. METODOLOGICKÝ POSTUP

4.1. Výběr výzkumné metody

Vzhledem k problému, který se chystám zkoumat, tj. názory, postoje obyvatel jedné obce k určité jedné sociální realitě, ale i souvislosti, které za nimi stojí a je ovlivňují, používám ve své práci **metodu kvalitativního výzkumu**, konkrétně případovou studii.

V mém šetření jsou stálí obyvatelé Vítkovic zkoumaným případem, a širšími souvislostmi by měl být vztah obyvatel Krkonoš k turistům a sportovcům. Do jisté míry by však mělo být možné jeho výsledky vztáhnout na jakoukoliv hojně vyhledávanou oblast turisty a sportovci.

Jak jsem zmínila výše, výsledky této případové studie bych pak ráda využila pro následný kvantitativní výzkum, který by mohl posloužit RNDr. Jiřímu Flouskovi pro celoplošný výzkum této problematiky ve všech krkonošských obcích. Pro ten bych pak v dalším výzkumném projektu ráda navrhla projekt dotazníkového šetření na co možná nejrepresentativnějším vzorku obyvatel krkonošských obcí.

4.2. Techniky sběru dat

Sběr dat jsem uskutečnila prostřednictvím **polostrukturovaných rozhovorů** se stálými obyvateli obce. Pro uskutečnění polostrukturovaného rozhovoru jsem si připravila závazné schéma specifikující okruhy otázek, na které se budu respondentů ptát. Pořadí těchto okruhů jsem přitom pro co nejvyšší výtěžnost rozhovoru různě zaměňovala, pro dodržení přirozeného toku řeči respondenta, kterému tak bylo umožněno říci nejdříve to, co mu leželo na srdci nejvíce. Je však v každém případě nutné dodržovat tzv. **jádro interview**, tj. *minimum témat a otázek které má tazatel za povinnost probrat*. (Miovský, 2006)

4.3. Výběr vzorku

Vzhledem k mému očekávání, totiž že názory lidí na tento problém budou souviset se způsobem jejich obživy, rozhodla jsem se pro tzv. stratifikovaný záměrný (účelový) výběr vzorku (dle Miovského²) podle kritéria závislosti výkonu jejich práce na cestovním ruchu a sportu.

Rozdělení do skupin podle tohoto klíče je následující:

1. Zaměstnanci obce
2. Lidé, kteří v obci pracují v pohostinství
3. Lidé, jejichž práce v obci závisí na zimní sezóně
4. Lidé, jejichž práce v obci závisí na celoročním turistickém ruchu (mimo pohostinství)
5. Podnikatelé, živnostníci či zaměstnaní v obci mimo pohostinství nebo cestovní ruch
6. Lidé, kteří do zaměstnání dojíždějí mimo obec
7. Důchodci
8. Studenti

Každou kategorii (vyjma zástupce jediné ekofarmy) jsem zamýšlela zastoupit dvěma respondenty. Tyto kategorie jsem neuvážovala dodržovat velmi striktně. Tímto výběrem jsem se spíše na základě svých očekávání snažila zajistit co nejvyšší heterogenitu sesbíraných údajů, spočívajících ve vyjádření co nejrůznějším směrem orientovaných názorů. V rámci možností jsem se rovněž pokusila vystihnout i rovnoměrné zastoupení obou pohlaví a všech možných věkových kategorií (vyjma dětí). Zároveň jsem při výběru těchto lidí pro rozhovor chtěla najít tzv. „opinion leadery“ obce, tedy názorové vůdce, tvůrce nebo osoby, které ovlivňují postoj veřejného mínění, tedy velmi cenné zdroje při utváření povědomí o názorových postojích obyvatel. Jako užitečné pro výzkum jsem však uvažovala všechny osoby, které mi budou ochotné věnovat dostatečně mnoho času, a jejich názor na problém bude nějakým způsobem silný a obohacující.

Jako zástupce první kategorie jsem k rozhovoru chtěla získat starostu a zaměstnance mateřské školy. V případě pana starosty jsem z hlediska jím zastávané instituce předpokládala, že mohl být zároveň zmiňovaným „opinion leaderem“ obce (a zároveň částečně naplnit i tzv. záměrný výběr vzorku přes instituce, který by pro můj výzkum mohl být velmi cenný, na nějž však plánovitě necílím). Instituce funkce starosty ve Vítkovicích je zároveň specifická tím, že je spojená se správcovstvím místního ski-areálu Aldrov. Pan starosta mi rozhovor skutečně ochotně poskytl. V případě školy nebyl mezi zaměstnanci možný výběr, jelikož ředitelka i učitelé do Vítkovic dojíždí z jiné obce, jediná vítkovická zaměstnankyně je paní školnice, která mi rozhovor poskytla.

Pohostinství je způsob obživy, který na turistickém ruchu nezávisí zcela, avšak velmi významně. Jako zástupce druhé kategorie jsem pro rozhovor získala majitele místní hospody a majitelku penzionu na Mísečkách. Výhradně na majitele jsem však necílila, a později ukážu, že jsem částečně uskutečnila rozhovor i s jednou zaměstnankyní.

² *Základní princip stratifikovaného záměrného výběru vychází z toho, že základní soubor je možné dle vybraných kritérií rozdělit do určitých vrstev. Posléze pak z těchto vrstev vybíráme zástupce. (...) Příkladem takové vrstvy může být ukazatel příjmů, velikost sídla, výše dosaženého vzdělání atd. Při jednoduchém použití stratifikovaného záměrného výběru volíme za každou vrstvu zástupce, a s nimi dále pracujeme. Častěji však v případě stratifikovaného záměrného výběru postupujeme tak, že podle zvoleného klíče vybíráme stanovený počet zástupců dané vrstvy, případně mezi nimi ještě dále podle nějakého dalšího zvoleného znaku diferencujeme. (Miovský, 2006)*

Do třetí kategorie jsem zařadila osoby, jejichž obživa závisí na zimní sportovní sezóně (především tedy lyžařské, obecně zahrnující rovněž snowboardisty). Tato možnost obživy je proto omezená jak časově, tak návštěvností sportovců. Podařilo se mi pro rozhovor získat majitele vleku (a zároveň penzionu) a řidiče rolby žijícího na Mísečkách.

Čtvrtou kategorií pro mě představoval nejlépe majitel, méně vhodně zaměstnanec místní ekofarmy Hucul. Její provoz je na jednu stranu finančně závislý na turistickém ruchu v obci, na druhou stranu se ale řídí zásadami ekologicky šetrného zemědělství³, pročež by měl záviset také na okolním klidu, harmonické kráse krajiny a turistech preferujících měkčí a k přírodě šetrnější typy turistiky. Úspěchem bylo, že mi rozhovor poskytla přímo organizační pracovnice Janovky s.r.o. a její společnosti, provozní penzionu na farmě.

V páté kategorii se měli nacházet lidé, jejichž zdroj příjmu je nezávislý na turistickém ruchu, jejich pracovní pozice by v obci existovala i bez přítomnosti jiných lidí. Kvůli míře, do jaké jsou Vítkovice turistickým a sportovním centrem, jsem očekávala, že nalézání těchto lidí bude velmi obtížné, ne-li nemožné. V prvním případě soukromého zedníka, ani v druhém případě majitelky místního obchodu se smíšeným zbožím, se nezávislost na cestovním ruchu skutečně neprokázala.

Šestá kategorie se měla skládat z lidí, jejichž zdroje příjmů jsou na cestovním ruchu a sportovních aktivitách v obci nezávislé, o trochu méně významným kritériem by měla být i jejich nezávislost na cestovním ruchu a sportovních aktivitách obecně. Tito lidé, kteří cestu do práce a z práce uskutečňují rozličnými dopravními prostředky, by mohli vnímat ruch v obci jako rušivý a nežádoucí. Hovořila jsem se zaměstnancem vrchlabské automobilky a s ženou pracující ve zdravotnictví, která za prací dojíždí do Jilemnice.

Důchodci (ať starobní či invalidní) jsou osoby, jejichž zdroj příjmu je nezávislý na příjmech obce, podniků v obci a na dopravní situaci. Situaci a dění kolem sebe tak můžou v ohledu na vlastní finanční zdroje (přirozeně však ne vždy bez ohledu na finance rodinné, tj. potomků, vnoučat a dalších) sledovat do značné míry nezaujatě. Rozhovor jsem uskutečnila se dvěma pány ve starobním důchodu, přičemž jeden z nich je bývalý dlouholetý starosta Vítkovic a druhý bývalý poštovní doručovatel.

Od studentů bych mohla získat výpovědi sice částečně ovlivněné názory rodičů, na kterých jsou pravděpodobně významným podílem finančně závislí. Na druhou stranu student vnímá situaci trochu s odstupem a částečně v něm snad může přetrvat i pohled dítěte. Navíc jen minimum jich bude pravděpodobně v částečném pracovním úvazku přímo v obci. Pro rozhovor jsem však žádného nenalezla. Jedna budoucí maturantka mě odmítla, rozhovor s jedinou vysokoškolačkou, o které jsem se dozvěděla, jsem se pokusila, zdánlivě úspěšně, domluvit s její matkou. Slečna se mi však nikdy neozvala. Tím pro mne padla možnost splnění vytyčeného úkolu skýtajícího vyzpovídání všech vytyčených kategorií.

³ Ekologické zemědělství je *system výjimečný svým přístupem k životnímu prostředí. Ekologie je věda o vzájemných vztazích organismů i člověka a jeho šetrných vztahů k životnímu prostředí. Ekologické zemědělství je tedy zemědělství, které v první řadě tyto vztahy respektuje a podporuje jejich uplatnění v agroekosystému.* (www.agronavigator.cz)

Kvůli autenticitě a názorové hloubce, jsem se rozhodla výběr stálých obyvatel obce omezit na obyvatele, kteří ve Vítkovicích žijí 10 let a více. Vzhledem k nízké migraci v obci a ke skutečně malým ročním rozdílům v počtu stálých obyvatel obce, nebylo toto omezení příliš rozsáhlé.

V rámci možností zůstává zachována anonymita respondentů. Onačeni jsou písmeny A-M, uvedeno je jejich pohlaví, povolání a přibližný věk. Je však jasné, že v případě většiny z nich, při uvedení jejich povolání, není minimálně v rámci obce možné zabránit dovtípení jejich identity. Všichni ovšem s těmito podmínkami souhlasili, což stvrdili i písemně.

4.4. Rizika navrhované metody

Prvním důležitým rizikem je při kvalitativním výzkumu použití výběru vzorku, který má ve svém názvu trochu zavádějící slůvko „stratifikovaný“, které je standardní pro metody výzkumu kvantitativního. Je proto nutné upozornit na to, že v případě mého výzkumu je tato stratifikace pouze přibližná, kategorie nejsou silně ohraničeny a přesně do detailu definovány. Rovněž kategorie této stratifikace početně nevystihují celkový podíl zástupců těchto kategorií na celkovém počtu obyvatel obce tak, jak by tomu mělo být při kvantitativním výzkumu, při kterém je nezbytné dosažení co nejvyšší možné reprezentativity výzkumného vzorku. V tomto výzkumu jde tedy o snahu o získání co nejvyšší heterogenity názorů, nikoli o vystižení jejich poměru v populaci.

Přirozeným rizikem rozhovoru je reaktivita tazatele a respondenta, vinou které může docházet k ovlivňování odpovědí osobou výzkumníka. Výzkumníkovou povinností je proto vyjadřování co nejvíce neutrálního postoje k tématu, nepředestírání respondentových odpovědí, zdržování se emocionálně zabarvených reakcí na tyto odpovědi.

Při přepisování zvukového záznamu se vytrácí kontext a nálada rozhovoru, a úkolem výzkumníka je tyto co nejpřesněji vystihnout a zapsat. Proto ke všem analýzám rozhovorů připojuji rovněž stručné povídání o situaci našeho setkání s respondentem. Rovněž se může stát, že se dopustím chybné interpretace výpovědí respondentů. Proto hodlám v závěru práce ve zkratce vyjádřit mé vlastní hodnoty a postoje k tématu, které mohly tuto chybu eventuálně způsobit.

5. ANALÝZA DAT

5.1. Metody analýzy

Analýza dat by v případě kvalitativního výzkumu měla probíhat v celém jeho průběhu. Závisí na tom již výše zmiňovaná možnost hodnotit formulace výzkumných otázek, a podle jejich uspokojivosti je upravovat, pozměňovat či zavrhnout. I proto zcela nelze určit si přesný postup analýzy dat ještě před začátkem kvalitativního výzkumu, jen ho předběžně navrhnout jako možnost a záměr. K analýze volím deskriptivní přístup, nikoli zakotvené teorie, protože ta by žádala rozsáhlejší výzkum.

Rozhovory jsem doslovně nepřepisovala, jelikož to neshledávám vzhledem k povaze mého výzkumného problému za nezbytné (nejedná se o zkoumání nějaké výlučné menšiny, komunity, či dokonce etnika s nějakým specifickým stylem vyjadřování, ani o psychologický či etnografický výzkumný problém, ale o získávání jasných a otevřených výpovědí, při jejichž interpretaci by nemělo

docházet k závažnějším zkrácením). Zvolila jsem silně redigovaný přepis s citacemi, kdy jsem vynechávala zbytečné a opakující se pasáže sdělení, výpovědi tak učinila stručnější a převedla je do spisovného jazyka. Přepsané rozhovory příkládám v příloze této práce.

Respondenty jsem z důvodu zachování anonymity označila velkým písmenem, udávám pouze jejich povolání a přibližný věk.

Výpovědi plynoucí z rozhovorů člením na jednotlivé kódované významové celky, které jsou vhodné k zodpovězení definovaných výzkumných otázek. Dále popisuji vztahy mezi výzvěmi a názorovými „odstíny“ těchto odpovědí a povoláním, věkem a volnočasovými aktivitami respondentů. Sdružím sobě podobné odpovědi a porovnam, jak se překrývají s předchozí přibližnou stratifikací. Také se pokusím nalézat hodnotové preference respondentů, od kterých se pak nutně odvíjí jejich odpovědi. Uplatním zde tak tzv. metodu zachycení vzorců („gestaltů“), které se budou v určitých souvislostech opakovat.

Na konci analýzy bude třeba tyto poznatky shrnout a ohodnotit problematičnost jednotlivých rekreačních a sportovních činností v očích dotazovaných obyvatel obce Vítkovice s ohledem na výhody, které z nich jednotlivým respondentům plynou.

5.2. Z odpovídání otázek

5.2.1. Znění otázek

- 1) **„Do jaké míry je podle respondenta Vítkovic zasažen život obce turistickým ruchem a sportovními aktivitami?“**
- 2) **„Vnímá respondent turistický ruch a sportovní aktivity spíše kladně nebo spíše záporně? Jak je vnímají jeho spoluobčané?“**
- 3) **„Jaké jsou podle respondenta výhody a jaké jsou nevýhody toho, že je obec sportovním i turistickým centrem?“**
- 4) **„Jak respondent tráví volný čas?“**
- 5) **„Jaký má vztah k přírodě, požadavky na životní prostředí kolem něj a jak vnímá existenci KRNAP, který zahrnuje i jeho obec?“**

5.2.2. Odpovědi respondentů

Respondent A

Povolání: starosta obce, majitel penzionu

Věk: 40-50 let

S panem starostou jsem se po předem telefonicky domluvené schůzce sešla přímo v jeho kanceláři. Choval se velmi vstřícně a ochotně, při zodpovídání otázek se nezarážel a nesnažil se vyhýbat jejich zodpovídání. Na druhou stranu své odpovědi nikdy dlouho nezvažoval. Přišlo mi, že většinu času odpovídal spíše z pozice hlavy obce, než z pozice obyvatele Vítkovic. Z jeho odpovědí mi vyplynulo, že hlavní orientací, kterou v obci zastupuje, je orientace na sport, a to jak pro vyžití místních, tak návštěvníků.

- 1) Neustále probíhá výstavba penzionků, obec pracuje na zlepšování skiareálu. **V obci už se prakticky nedají sehnat pracovní pozice mimo cestovní ruch.** Dokonce i tři živnostníci, kteří se ve Vítkovicích vyskytují (dva zedníci a truhlář) jsou do určité míry závislí na cestovním ruchu, díky kterému se v obci buduje. **Chybí ale vyvážení silné zimní sezony sezonou letní,** (protože v obci podle respondenta chybí koupaliště a lanová dráha není v provozu i přes léto) která je v současnosti slabší.

Místní platí vývoz odpadků za neukázněné návštěvníky. Obcí také projíždí vysoký počet aut na Mísečky. I zde proběhla výstavba apartmánových domů, které podle respondenta ani nevypadají pěkně.

- 2) Na otázku, zda cestovní ruch nějak nenarušuje jeho klid, nebo zda je za něj naopak rád, odpověděl respondent, že **jemu osobně nevadí** (naopak je zájem návštěvníků dobrý pro udržování pracovních míst a jiných výhod), **ale některým lidem v obci samozřejmě ano** (především kvůli průjezdu aut na Mísečky).
- 3) **Kladem jsou pracovní pozice, které vytváří, a rovněž pracovní příležitosti, které dává místním živnostníkům, jejichž pole působení je mimo cestovní ruch. Výhodou jsou i zisky obce ze skiareálu.**

Zřejmě nežádoucí je podle respondenta výstavba apartmánových domů, která proběhla i na území obce díky obejití skuliny v zákonu – tyto byty jsou prodávány jako dvacetiny penzionu, protože obec povolila pouze výstavbu tohoto rekreačního zařízení. Stavba navíc nevypadá pěkně a místním vadí.

Problémy jsou s parkováním, ale hlavní problémy jsou neukázněnost návštěvníků, hlavně co se týče odpadků. Vývoz odpadků platí místní, něco málo chalupáři. Dva dny v týdnu jsou věnovány sběru těchto odpadků. V obci chybí sběrný dvůr. **Rovněž projevují rekreatanti neukázněnost v tom, že nerespektují zákazy a s auty se snaží dostat všude. V zimě je kvůli vysokému průjezdu aut mnohdy nemožné přejít silnici.**

- 4) **Pracuje kolem domku, ve zbývajícím čase sportuje,** což vzhledem se svému věku považuje za potřebné. V létě hraje fotbal ve Víchové, kde vyrůstal, volejbal na hřišti ve Vítkovicích, kde se každý rok koná turnaj pro družstva z okolí, a rovněž jezdí v létě na kole (i lokální organizované akce na hřebeny). V zimě lyžuje na sjezdovkách i běžkách. Občas jede lyžovat do zahraničí.

Na otázku, jestli sleduje televizi, odpověděl, že večer, a v ní sleduje především sportovní přenosy. Na kulturu podle něho není čas.

- 5) Při vyjmenovávání možností cestovního ruchu a sportu v obci **respondent nezmínil ekofarmu huculských koní,** až po doplňující otázce na ní mi řekl informace o možnosti vyjížděk.

Jako jeden z problémů, který cestovní ruch obci přináší, uvedl nerespektování zákazů vjezdu pro automobily.

Všímá si vztahu k přírodě, který mají místní, zejména staří, lidé, kteří chodí po horách.

Na otázku jak se obec řídí pravidly projektu Vize Krkonoše, uvedl respondent, že se **obec snaží spolupracovat s KR NAP. V poslední době je tato spolupráce podle něj dobrá, protože všechny zásahy Správa projednává se zastupiteli obcí.** Na otázku po názorových sporech se Správou KR NAP uvedl respondent problémy se zónací a územním plánem. Podle něj by někteří lidé mnohdy chtěli mít na každém kopci lanovky, rozšiřovat areály, budovat nové, ale to kvůli národnímu parku nejde. **On sám se k budování nových, větších skiareálů nepřiklání, protože jsou Krkonoše malé hory, ne jako Alpy nebo Dolomity.** Zastupitelé Vítkovic jsou pro rozšiřování stávajících areálů, nikoliv pro budování nových na zelených loukách, kde by mohly nějakým způsobem poškozovat přírodu. Obec rovněž financuje údržbu okolních běžeckých lyžařských tratí.

Na otázku, jestli jím podporovaný plánovaný golf nebude nějakým způsobem narušovat krajinu, uvedl respondent detaily projektu, totiž že nebude vysazen golfový trávník, současný porost by byl pouze více posekaný, nekáceno by se. Někaký menší zásah do terénu by ale proběhl například při vytváření jamek, avšak terén by zůstal „přírodní“, tj. porostlý travou. **Krajinu by podle něj mohla narušit spíše rovněž plánovaná dráha pro kolečkové lyže a brusle.**

Na otázku, jestli z hlediska turismu vítá existenci KR NAP, respondent odpověděl, že ano, ačkoli jsou pro něj některá rozhodnutí Správy přehnaná a zarážející.

Respondentka B

Povolání: školnice v základní škole

Věk: 50-60 let

S respondentkou jsme si smluvily schůzku u ní doma. Tón její řeči byl po většinu rozhovoru zvýšený, mnohdy poněkud nazlobený. Zdá se, že respondentku dění okolo turistického a lyžařského (možná zdánlivě) ruchu mívá. Daleko více ji leží na srdci podle ní špatné hospodaření obce (prodala kulturní dům či byty, příliš hodně peněz investuje do skiareálu), její nedostatečná vybavenost (vyjmenovala však spíše zařízení soukromého sektoru, tj. obchod, restaurace, herna, apod.), zanedbávání usedlíků (málo pořádaných kulturních akcí, nedostatečné investice do chodu školy). Obec by daleko raději nasměrovala zpět k průmyslové výrobě a poskytla mladým bydlení, protože z obce utíkají pryč, jelikož byty i domy skupují lidé odjinud k rekreačním účelům.

- 1) V zimě je podle ní ve Vítkovicích hodně lidí, přes léto je tam však skoro prázdná.** Na Mísečky možná přes léto návštěvníci jezdí, ale dole v obci přes léto není nic, za čím by přijeli. **Dříve bývaly hotely obsazené, ale dnes ne,** protože tu není za čím jet, je draho, navíc jsou dnes návštěvníci náročnější, například co se týče vybavení hotelu. **Přes zimu přes obec projíždí velký průjezd automobilů, v létě zase motocyklistů.**

Podle respondentky naopak v obci chybí takové centrum, jako je na Benecku, kde se dají hrát kuželky, je si tam kde sednout. V obci podle ní chybí koupaliště. Nemá s dětmi ani kam zajít na pohár, v obci podle ní není pořádná hospoda. *(pozn.: Její zájem však neleží a priori na potřebách cestovního ruchu, ale na potřebách stálých obyvatel Vítkovic.)*

Na počet pracovních pozic podle ní příliš velký vliv nemá. Domnívá se, že cestovní ruch pracovní místa nepřináší, vyjma občasných úklidů v apartmánech na Mísečkách, pár

pracovních pozic v hotelu Jasmín a v zimě na sjezdovce Aldrov. Přes léto jsou tito lidé mnohdy na podpoře, nebo musí do práce dojíždět jinam.

2) Respondentky se nedotýká, je ji prý jedno (pozn.: respondentka bydlí podél boční cesty mimo všech areálů).

3) Jasnou nevýhodou, je podle respondentky velký průjezd aut a motorek na Mísečky.

Rovněž se domnívá, že se obec více stará o návštěvníky, než o své obyvatele, což se odráží i v zadluženosti obce, která je způsobená například vysokými, a mnohdy zbytečnými (nová rolba, turnikety) investicemi do skiareálu.

Vadí ji Pražáci, kteří si podle ní myslí, že když mají peníze, můžou si dělat, co se jim zlíbí. (Jsou to sice lidé z Prahy, ale většinou ne pražští rodáci.)

Postoje a názory jiných obyvatel Vítkovic nesleduje.

4) Volný čas prý respondentka nemá žádný, protože se mezi prací a o víkendech stará o vnoučata. **S nimi ale chodí houbařit. Dříve chodila na diskotéky.**

5) Co se týče pořádku v lese: „no tak to si říkám, tak to je paráda, teda! Když jdete třeba na Mísečky na houby, tak to je katastrofa, co se tam děje v těch hájích!“ **V lesích je podle respondentky nepořádek** (v lese na Mísečkách je všude rozházené dříví, které musíte přeskakovat, dřevaři ho tam nechají ležet, cesty jsou zničené), **který má prý k národnímu parku hodně daleko. Tento stav lesa ji hodně vadí, příliš nedá na tvrzení, že má tato správa lesa účel.**

O jinou činnost Správy KRNAP se nezajímá, existence KRNAP ji je jedno, jelikož ji podle jejích slov nic neříká a nedává. Na poznámku, že by její okolí možná vypadalo jinak, nebýt existence národního parku, odpověděla, že by možná vypadalo právě lépe, protože by byly lesy uklizené.

Vadí ji pach koní, kteří se někdy pasou poblíž jejího domu. Nemá koně ráda, takže se o místní farmu nezajímá a nikdy na ní nebyla.

Respondent C

Povolání: podnikatel v pohostinství – majitel hostince

Věk: 30-40 let

S respondentem jsem se sešla v jeho podniku, když si pro mě uprostřed práce udělal chvilku. Z jeho odpovědí jsem vyplynulo, že se o dění v obci příliš nestará a plně se soustřeďuje na provoz hospody. Turisty bere jako potenciální zákazníky, o jejich aktivitě se jinak nezajímá. Zná se s chataři a chalupáři, kteří chodí do hospody, o řečech zákazníků však nemluvil.

- 1) **V obci nejsou krom vleku jiné možnosti vyžití.** Přes léto projede obcí několik málo cyklistů, v zimě ji navštěvuje výrazně více lidí. **Velký průjezd obcí na Mísečky není. Vleky jsou podle něj nevytížené, takže nemá smysl stavět nové.**
Chalupáři se s místními druží.

- 2) Ten spíše opadá. **Jak krachují továrny, jsou rozprodávány podnikové chalupy, které koupí nějaký „zbohatlík“, který je využívá pro soukromé účely, čímž se snižuje počet lůžek. Místním to je prý jedno.**

Podle respondenta je díky ruchu v lyžařské sezóně v obci „aspoň sranda“.

- 3) **Přináší obci zisky z lanovky.**

Místním vadí nová zástavba, do které ani nikdo nejezdí. Prý škoda louky, vesnice je zohavená.

O budoucích plánech na výstavbu nových objektů, odpověděl respondent: „Zadlužej vesnici a plánujou furt.“

- 4) **Volný čas respondent údajně nemá, protože neustále pracuje ve své hospodě.** Po horách nechodí, byl tam podle svých za mlada, nikdy ani nevyšel Sněžku.

Jednou za rok jede s družkou na dovolenou k moři.

- 5) Na otázku, jak vnímá existenci národního parku v Krkonoších, odpověděl respondent: „Až na KRNAP, co nás tady obtěžuje s různějma barvama střechy...“ Na otázku, jestli se tak děje i teď, odpověděl, že před deseti lety, když stavěl dům. **KRNAP si podle něj neustále vymýšlí nesmysly. Nedovolí některé přestavby, a potom dovolí postavit takové domy, jaké byly postaveny (pozn. zřejmě má na mysli apartmánové).** Podle respondenta v tom mohou hrát roli peníze. **Jiné ohlasy, krom stížností na stavební omezení, na KRNAP neslychá.**

Na otázku, jestli je rád, že národní park Krkonoše chrání, nebo jestli mu vadí, respondent odpověděl, že tomu nerozumí.

K přírodě má prý „asi“ dobrý vztah. „Nevím, jakej k ní mám vztah... tak tady bydlím, tak se mi tady asi líbí.“ **Žije se mu dobře na vesnici, v městském ruchu by žít nechtěl.**

Respondentka D

Povolání: majitelka a provozní penzionu na Horních Mísečkách

Věk: 50-60 let

Začátek našeho rozhovoru byl poznamenán časovými nesnáze, které byly ještě zesílené nefunkčností vypůjčeného diktafonu, který musel být nahrazen přehrávačem MP3. Rozhovor jsem vinou této časové tísně nedokončila, proto zůstaly některé otázky nezodpovězeny. Respondentka

byla velmi milá, vstřícná a celkově pozitivní. Má ráda přírodu, sama se o ni aktivně stará a život v horách ji, zdá se, vyhovuje.

- 1) Na Horních Mísečkách se nachází skiareál, kde jsou sjezdové tratě, běžecký stadion, v létě jsou cílem vycházek, a v poslední době se hodně rozmáhá cykloturistika. **Více lidí je navštěvuje v zimě, v létě většinou pěší, a to hlavně důchodci.**

Podle respondentky nemají návštěvníci mnoho možností, když padne špatné počasí, jelikož zde **nejsou krytá zařízení např. squashové hřiště, bowling, lezecká stěna atd. Dále chybí například lavičky. Je zde prý také strašně špatné turistické značení.**

Na Mísečkách není podle ní třeba stavět nové sjezdovky, jelikož je jejich počet dostačující. Pro děti zde býval snowtubing, který podle respondentky chybí. **Sjezdovky jsou jinak přeplněné jen nárazově, když se sejdou české a německé prázdniny. Ale v jarním období, kdy je skvělý sníh a dobré počasí, návštěvníci stejně nepřijedou,** protože dole už kvetou květiny, oni otevírají své chalupy a jsou tam.

Chataři či chalupáři na Mísečkách nejsou, to spíše v nižších polohách.

Po nocích se občas někdo prožene na skútru, jelikož je to jinak zakázané. **Apartmenty přivedly do obce novou klientelu, která jezdí velkými, drahými a hlučnými auty.**

Myslí si, že ve Vítkovicích mají teď větší návštěvnost po tom, co postavili novou lanovku.

- 2) **Respondentce vadí sezónní přeplněnost Míseček,** kdy navíc někteří návštěvníci, především nájemníci apartmánových bytů, dělají hluk.

Na druhou stranu ji cestovní ruch živí, ve svém penzionu má však specifickou klientelu rodin s dětmi.

- 3) **Na Mísečkách je teď moc lidí. Apartmenty tam přivedly zvláštní klientelu, která dělá ruch i po nocích.** Jsou to bohatí lidé s velkými auty. Při její výstavbě chtěli investoři těsně na hranici pozemku respondentky vybudovat překladiště. To by znamenalo, že by tam jezdili rolbaři pro zboží od dodavatelů. Rovněž tam chtěli postavit kontejnery.

Turisté s hůlkami dělají hluk, všichni pěší si zkracují cesty. Chodí i přes pozemek respondentky – přes louku s orchidejemi, a to i s kočárky a koly. **Navíc jsou rok od roku agresivnější, takže ji po napomenutí nadávají, mnohdy sprostě, dokonce ji prý už i fyzicky napadli** (drželi pod krkem), jelikož jsou mnohdy opilí. (Diví se, že ačkoli chtějí chodit, mít pohyb, tak chodí mimo cesty. Nerespektují ani ceduli, že se jedná o soukromý pozemek, nezajímá je ani výstraha před hnízdy zmijí.)

- 4) **V zimě ho nemají, protože se starají o zákazníky. Respondentka si jen občas si vyjede na běžkách.**

V létě se stará o louku s orchidejemi, které se tam teď vrátily, ale je to prý věčný boj, protože na ní od sousedů, kteří nesekají, lítají různá semena, takže pak musí tyto rostlinky plít.

Také se stará o dům. Chodí na houby.

Na kulturu prý není čas.

- 5) **Vztah k přírodě má kladný.** Přestěhovali se na Mísečky před 25 lety na jeden nebo dva roky, a nakonec tam zůstali. Děti se přestěhovaly zpět do Prahy, ale oni tam prý dožijí.

Na otázku, jestli se jí líbí místní lesy, odpověděla, že se KRNAP snaží a vypadají mnohem lépe, než v době, kdy se na Mísečky nastěhovala. V Krkonoších se zavřely továrny, takže už zde nejsou suché stromy. Jen odpadky si po běžkařích musí vysbírat. Chodí prý po běžeckých tratích často a zjara nosí denně 2-3 igelitky plné odpadků.

Na otázku na názor na místní koňskou farmu odpověděla, že se jí líbí, a že do hor patří.

Pečuje o louku s orchidejemi. Ve Správě vědí, že tam je, mají o ní prý napsáno v nějaké odborné literatuře. Avšak prý si asi myslí, že jsou lidé natolik uvědomělí, že ji před nimi ochraňovat nemusí.

Na návštěvnost Krkonoš podle ní nemá vliv vědomí, že jsou národní park. Neexistují v nich naučné stezky, po kterých by se chodilo. Němečtí turisté se jezdí podívat na pramen Labe, národní park je příliš nezajímá. Ti lidé si to neuvědomují, berou stav přírody jako samozřejmost.

Existenci národního parku vítá, protože se prý Správa snaží.

Respondent E

Povolání: řidič rolby ve skiareálu Horní Mísečky

Věk: 60-70 let

S respondentem jsem se sešla u něj doma po předchozí telefonické domluvě. Z jeho odpovědi jsem nabyla pocitu, že to, čeho si na horách skutečně cení, není ani tak jejich příroda, jako jejich možnosti pro rekreaci a turismus. Mísečky by rád viděl jako rozvinuté turistické centrum s velkým hotelem, vybaveným např. bazénem, bowlingem atp., obklopené mnoha sjezdovkami, asfaltovými cestami pro bruslaře a dobře upraveným lesem, ve kterém by se dalo pohodlně sbírat houby.

- 1) **Mimo zimu a léto jsou „mrtvé měsíce“, na Mísečky jezdí málo lidí. V zimě jich jezdí hodně, protože jsou jedním z nejlepších míst pro lyžování.** Proto mu vadí, že svahy nemohou být propojené sjezdovkami: „to musí jít pořád dopředu, vždyť ten rozvoj pořád je, a jak tady v Krkonoších zaspí, tak je pak konec.“ **V létě je zde možnost procházek a turistiky. Místní stezky jsou poměrně hodně využívány.**

„Tady to je zapomenutej kraj, tady nejsou žádný restaurace, kavárny...“ Zajít se dá pouze do hotelu Zátíší. **Celkově jsou podle něj Mísečky nevytížené, jejich rekreační potenciál nevyužitý. Prý by tam měl být postaven ideálně hotel.**

O dění dole ve Vítkovicích se nezajímá.

- 2) **Cestovní ruch vnímá respondent kladně: „Samozřejmě. Ještě bych byl rád, kdyby se tu rozšířily sjezdovky, aby to k něčemu vypadalo. A ne aby ty zelený pořád byli proti!“ Je pro rozšiřování areálů: „No jistě! Když jezdí klidně do Alp, tak ať ty peníze nechaj tady, ne?“**

Podle respondenta návštěvníci Míseček nic nenarušují, každý si přijede zasportovat. Sám si rád zalyžuje, má dobré zaměstnání, jeho bydliště mu vyhovuje. Podle svých slov si ráno upraví sjezdovku a jde si zalyžovat: „není to krásný?“ **Vadí mu ale snowboardisté, kteří jsou podle něj nebezpeční, rozrývají sjezdovky a jezdí mimo ně, kde poškozují přírodu, konkrétně vegetační vrcholy mladých stromků.**

3) Cestovní ruch (lyžařská sezóna) přináší nějaké pracovní pozice.

Respondentovi jako lyžaři vyhovuje dobře udržovaná sjezdovka.

Jako problém vnímá chování snowboardistů, kteří jezdí mimo sjezdovky a odsekávají vegetační vrcholky mladých stromků.

Proběhla první etapa výstavby apartmánů. V dalších etapách mělo být vybudováno zázemí pro pohostinství a sport, jenže, jak se domnívá, asi došli peníze. „Takže je to tu zabitý.“ **Obyvatelé stávajících apartmánů obci nic neodvadí.**

4) V zimě chodí na lyže. V létě pracuje, prochází se v lese nebo jezdí na kole. Když má člověk dům, nemá podle něj moc volného času. Večer v televizi sleduje zprávy, občas nějaký film. Nečte, na knihy prý nemá čas, na týdeníky zase „nervy“, kultura mu nechybí, prý si zvyknul.

5) Stěžuje si, že jsou přeplněné sjezdovky, a že ochranáři bohužel zakázali plány na vybudování propojených sjezdovek. Hory vnímá jako místo, kam si jezdí lidé užít, jezdí sportovat: „Za čím jiným byste jezdila?“ Na druhou stranu mu ale vadí ničení přírody mimo sjezdovky snowboardisty. Jezdit se prý má na místech, která jsou pro to určená.

Jiné možnosti cestovního ruchu, které by zde mohly být rozvíjené, krom lyžování nezná. Leda, že by prý byly vyasfaltovány běžecké tratě, aby na nich mohli trénovat lyžaři na kolečkových bruslích. Na doplňující poznámku, týkající se koňské farmy ve Vítkovicích, odpověděl: No tak tohleto! Tyhle vedlejší činnosti, jo? To tam funguje? Tam jsem teda nikdy nebyl...“Tam, kde správa všechno povolí, je podle něj umožněn správný rozvoj.

KRNAP mu prý nevadí, až na nějaké předpisy. Podle něj dělá Správa naschvály, například když mu před léty dali její zaměstnanci cedulku na auto stojící u domu, že je údajně v zakázané zóně... Jinak s nimi ale vychází.

Les je podle něho zaneřáděný (znečištěný), protože v něm nemůžete zvednout ani klacík. Myslí si, že v něm asi probíhají nějaké výzkumy, kterým nerozumí. Stezky jsou udržovány pěkně.

Respondent F

Povolání: provozní a majitel penzionu a vleku ve Vítkovicích

Věk: 60-70 let

S respondentem jsem se po předchozí osobní domluvě sešla u něj v penzionu. Z jeho odpovědí byla znatelná rozhořčenost až naštvanost ze špatných podmínek pro podnikání (jak ze strany daňového a sociálního systému státu, tak Správy národního parku), klesající návštěvnosti a zkupování pozemků a nemovitostí vlastníky od jinud, kteří podnikají tak, že místní z tohoto podnikání nemají žádný výtěžek.

- 1) Návštěvnost podle respondenta spíše klesá. Myslím si, že podle toho, že jsou zisky jeho penzionu stále na nule, a podle jeho odpovědí, by její nárůst sám uvítal.** V zimě i v létě jsou v obci možnosti sportu a rekreace (lyžování, cyklistika, pěší turistika, jízda na koních). Dochází k modernizaci vleků. Staví se jich všude hodně, takže tu lyžařů spíše nepřibývá. I ve Vítkovicích se prý bude stavět nový vlek. **Stálou klientelu ale Krkonoše mají, a to spíše rodiny s dětmi.** Lyžaři si během roku platí i vyjížďky na koních.

Sportovní střediska vychovávající mládež, jsou dnes spíše v nižších polohách.

- 2) Usuzuji, že kladně, ale respondenta trápí, že není dostatečně rozvinutý. Podle svých slov musí být sám rád za to, že je obec, ve které bydlí, turistickým a sportovním centrem. Nic jiného než cestovní ruch ve Vítkovicích prý nejde. Ale pracovní místa neudrží, zaměstnanci ski-areálu v létě jsou na podpoře nebo pracují v lese.** Řešením by mohlo být vybudování tenisových kurtů, bazénů, které by částečně mohly vynahradit absenci pozic vázaných na zimu. V létě se pěší turisté neubytují. V obci je strašná nezaměstnanost a všude klesá návštěvnost. Mnoho podnikatelů a firem navíc platí daně jinde, a to bude platit i o majitelích apartmánů, které si ovšem zatím nikdo nekoupil. Místní živnostníci z cestovního ruchu také mnoho nemají, protože investoři dávají zakázky firmám odjinud.

Mnoho z místních lidí má podle respondenta stejný. Totiž že se těžko dosahuje na peníze a na povolení... A na druhou stranu jsou tu potom lidé s úplně opačným názorem. Respondent návštěvníky („samozřejmě“) vnímá kladně, protože ho živí, Jiným lidem zase vadí, například starousedlíkům zvyklým na klid. Ale v obci převažují lidé, které cestovní ruch živí.

- 3) Přes pozemky pražských chatařů nemůže člověk přejít.** Chalupy jsou už rozprodané, nedědí se po generaci. „Pražáci“ (což je spíše označení pro lidi z měst) **vadí respondentovi obecně, protože si myslí, že mohou všechno.**

Obec se snaží ve věcích odpadů dělat, co se dá, stojí ji to velké peníze, ale návštěvníci hází pytle s odpady různě po obci. A nejsou to ty pytle placené, pro tento účel určené. Ale to samozřejmě nedělají všichni.

V zimě si postaví auto, kde se jim zachce. Chodci šlapou po upravených sjezdovkách.

V apartmánech bývají na černo ubytováni lidé. Apartmánové domy na Mísečkách se respondentovi ovšem líbí. Stály tam staré domy z doby komunismu, nebyla tam kanalizace, domnívá se, že teď je to tam lepší. Ta nová výstavba tam podle něj patří, ačkoli hodně místních lidí na to má jiný názor.

- 4) Člověk prý musí něco dělat, jinak by zakrněl. Hodně pracuje na přístavbě domu. Volný čas trávil závodním lyžováním, ale za tuto aktivitu zaplatil kyčlí, kterou má teď umělou. Jezdí proto na kole.**

Je také hudebník, hraje na tahací harmoniku. Jezdí na country festivaly široko daleko. K tomu ještě rybaří.

- 5) Podle respondenta je problém, že jsou Vítkovice v KRNAP, protože Správa nic nepovolí. Jen „si nás přehazují“ a všechna jednání s nimi jsou zdoluhavá. Všechno je prý o penězích.

Pro návštěvnost je prý jeho existence nevýhodou. Lidé do nejkrásnějších částí Krkonoš nemůžou vstoupit. „Je to jako v zoologický zahradě – choděj po těch cestách a koukaj...“ Na mnoha místech je zakázaný sběr borůvek. Teď už to prý konečně pochopili a otevřeli II. zónu KRNAP návštěvníkům, což někomu stačí.

Respondent tvrdí, že výhodou Krkonoš je to, že jsou oproti jiným horám krásné. (V této výpovědi vnímám rozpor, který si respondent pravděpodobně neuvědomuje, totiž že jsou dost možná krásné díky regulacím národního parku.)

Celkově jsem z odpovědí nabyla dojmu, že respondentovi ochrana přírody národního parku příliš na srdci neleží, jelikož ji ani jednou nezmnínil například při zmínce o stavbách nových vleků, a o KRNAP neřekl jedinou kladnou informaci.

Respondentka G

Povolání: provozní penzionu na koňské ekofarmě, spolumajitelka této farmy (společnice s.r.o.)

Věk: 40-50 let

S respondentkou jsem se sešla u ní na farmě po předchozí domluvě přes mail. Byla velmi vstřícná, avšak jsem nabyla pocitu, že ve svých odpovědích mnohdy velmi opatrná. Tato opatrnost se odrážela i v neustálém zdůrazňování užívání slova host pro všechny návštěvníky Krkonoš souhrnně, což je ovšem z jejího pohledu zcela pochopitelné.

- 1) Obec se zaměřuje na sjezdové lyžování, „protikladem“ jsou vyjíždky na koních z farmy, dále je v okolí obce možnost běžecského lyžování cyklistiky a pěší turistiky. **Léto a zima jsou návštěvně intenzivnější.**

Respondentka se domnívá, že další rozvoj podmínek pro lyžování, zvyšování kapacity sjezdových tratí nekoresponduje s přirozeným vývojem této krajiny, byl by neúnosný pro tuto venkovskou oblast a přesahoval by možnosti jejího zázemí. V obci podle ní není pro rozšiřování turistického ruchu vybudováno zázemí, tzn. parkovací plochy (místní a chataři nemají mnohdy kde zaparkovat), dochází k přelidňování obce.

Výstavba nových apartmánových bytů nemá opodstatnění, přináší obci pouze krátkodobý zisk (tj. peníze z prodeje pozemků).

- 2) Respondentka vnímá nedostatečnou péči obce o její trvale žijící obyvatele. Rovněž podle ní **bývá v obci přelidněno.** Při vybudování lepšího zázemí pro návštěvníky by však jejich přibývání nebylo vyloženě špatné.

Některým trvale žijícím obyvatelům může vadit to, že v obci není vyřešená infrastruktura. Rovněž chalupářům může vadit narušování klidu, za kterým sem jezdí.

„Záleží na tom, koho se budete ptát. Když se budete ptát člověka, který na chalupu, na chatu, tak ten vám řekne, že to nevnímá až tak kladně, pokud nežije v nějaké odlehle oblasti, a obzvlášť tady to sjezdové lyžování, myslím si, alespoň tady na tom našem kopci zapříčiňuje dost složitou situaci pro přístup vlastně k tady těm chatám (...) protože sjezdovka, která tady funguje, vede přes veřejnou cestu, a není to tam správně dořešené, cesta se nedá udržovat. To znamená, že je šikmá, zledovatělá, takže ti starší obyvatelé, nebo ti přechodně žijící obyvatelé, kteří by sem jezdili i v zimě, tak sem v zimě nejezdí, protože se na tu svoji chatu nemají možnost dostat.“

- 3) **Je problém, že co se týče zázemí, péče o turisty se v obci nezvyšuje. Staví se pouze apartmánové byty**, které ve Vítkovicích vyrostly na místě určeném pro podnikatelské centrum, kde mělo být zázemí pro hosty Vítkovic (restaurace, penzion, půjčovny sportovního zařízení).

Kulturní dům být přestaven na apartmánové byty, takže jediné zázemí pro kulturní akce v obci pravděpodobně zanikne. Firma, která bude kulturní dům přestavovat, se údajně zavázala vystavit nový, čemuž respondentka nevěří.

Výstavba apartmánových bytů obec zhyzdila, ta teď nepřipomíná ani vesnici, ani město. **Chybí vize pro rozvoj, „tříští se tu velikášství těch apartmánových bytů a sportovišť s tím, co by třeba jiní hosté očekávali od pobytu na venkově, tzn. Klid, příjemnou krajinu, výhledy, který by nebyly zhyzděny prostě takovou tou výstavbou.“**

Na otázku po škodlivosti sjezdového lyžování pro přírodu uvedla respondentka jako problém snahy provozovatelů vleků o co nejvčasnější zahájení sezóny, když nepočkají na vhodnou sněhovou pokrývku, následkem čehož dochází k vytrhávání drnů trav a devastaci porostu. K tomu ovšem nedochází často, protože sněhu bývá dostatek.

- 4) Při starosti o penzion a farmu provozující ekologické zemědělství moc volného času nemá. Ten vyplňuje dalším **vzděláváním, zvyšováním své kvalifikace, četbou knížek, procházkami, cestováním. Rovněž se věnuje občanskému sdružení Janovka, jehož jsem spoluzakladatelkou. V zimě jezdí na běžkách, v létě se prochází.**
- 5) **Existenci národního parku prý vnímá většinou pozitivně. V oblasti Vítkovic mají podle ní lidé ještě spoustu možností jak trávit čas ve shodě s venkovskými aktivitami (procházky, sběr borůvek), ve vyšších polohách už to nejde.**

Správa KRNAP dělá horám dobrou službu v jak kterých oblastech. Obecně ano, **výhrady má k odsouhlasením výstaveb, kde má park mnoho možností, které neuplatňuje** (viz. apartmánové domy na Mísečkách). **Myslí si, že ochrana přírody by měla hrát prvotní roli, a zde má pocit, že to tak vždy nebývá.**

Se Správou spolupracuje při schvalování vyjížďkových tras, jejichž schválení je třeba obnovovat. Hospodaří rovněž na části území 3. ochranné zóny, takže je domluva se Správou nezbytná. **Pravidla KRNAP dodržuje, což považuje vzhledem ke své profesi za nezbytné.**

Sjezdové lyžování nevnímá jako devastační pro přírodu, pokud provozovatel vleku či lanovky počká na dobrou sněhovou pokrývku.

Respondentka H

Povolání: majitelka a provozní obchodu se smíšených zbožím (společně s manželem)

Věk: 30-40 let

S respondentkou se mi podařilo uskutečnit rozhovor v její dodávce na cestě do zahradnictví pro květiny. Od rána do večera je totiž zaměstnaná prací ve svém obchodě se smíšeným zbožím, takže byla tato chvíle poměrně vzácná. Z tónu jejího hlasu a jejích výpovědí jsem nabyla pocitu, že ji nic nenutí ke vzteku, se svým životem ve Vítkovicích je spíše spokojená, má rozhled o dění v obci a při vyjadřování svých názorů promýšlí všechny odpovědi ze všech stran, snaží se být objektivní. Na druhou stranu by svými odpověďmi nerada popudila potenciálního zákazníka.

- 1) **Přes zimu jezdí více návštěvníků, protože jsou v obci a okolí dobré lyžařské podmínky.** V létě je příležitostí ke sportovnímu a turistickému vyžití méně. **Poslední dobou se ale začíná počet letních návštěvníků zvyšovat a zimních snižovat.** Respondentka si myslí, že je to tím, že lidé jezdí lyžovat spíše do zahraničí. Nová lanovka asi přilákala hodně lyžařů, ale nenaplnila ubytovací kapacity. Proto není důvod budovat nové sjezdovky a ubytovací kapacity.

Vítkovice jsou v rámci Krkonoš v „takové klidné zóně“, nabízejí to, co je v rámci jejich možností.

Penziony mívají spíše lidé odjinud, ne místní. Na pohostinství se cestovní ruch, zdá se, neodráží, protože jsou ve Vítkovicích celoročně otevřeny jen dva podniky, kam se dá zajít na jídlo, z nichž jeden je skutečně hospoda, a druhý vysoko na kopci. Hotel Jasmín také, ale tam si můžete zajít, pokud nemají naplněná lůžka.

Chataři a chalupáři, dědící své nemovitosti, jsou s místními poměrně hodně sžití. A je tu i dost takových, kteří chalupu nezdědili, ale dobře se zařazují mezi místní. Věnují se jak sjezdovému, tak běžeckému lyžování, pěší turistice a starají se o svou nemovitost.

- 2) **Docela si cení toho, že je tak klidná. Samozřejmě si váží turistů, kteří jsou do Vítkovic ochotni přijet,** jelikož „jsou v tom našem údolí rezervy“, a v létě návštěvník, který vyloženě nechodí po horách, nemá co dělat. Ale jsou rádi, že Vítkovice nejsou takové letovisko jako například Špindlerův Mlýn, takže je tu klid.

Někteří lidé v obci se turismus snaží omezovat. Mají například pocit, že udržování sjezdovek škodí hlukem rolby. Tito lidé přijedou z práce, chtějí klid, takže jim vadí. **Prý si ale neuvědomují, že na tom, že do obce jezdí turisté, je závislá existence místního obchodu, restaurace atd.**

- 3) **Nejsou finanční prostředky na novou čističku odpadních vod, ačkoliv je plánovaná.**

V obci chybí byty, protože obec některé rozprodala, a ty jsou teď využívány jako apartmány. Nějaké nové bytovky měly být postavené, ale asi na ně rovněž nejsou peníze.

Navíc jsou v obci drahé pozemky, takže mladí odcházejí pryč, protože nemají kde bydlet.

Na otázku na problémy spojené s ruchem v zimě, odpověděla respondentka, že **není dobře vyřešené odpadové hospodářství. Mnozí ubytovatelé jeho systém (přidělování pytlů s logem) ani neznají, takže nám návštěvníci často hází pytle do popelnic a k silnici.**

Další nevýhoda je výstavba apartmánů, které se respondentce nelíbí a nejsou podle ní dlouhodobě funkční.

- 4) **Jejich obživa je na návštěvnících obce závislá asi tak ze 70 % procent.** Díky nim můžou existovat, ačkoli si nejvíce váží místních obyvatel, na jejichž pravidelných nákupech je obchod závislý. Jsou na turismu závislí hodně. **Obec je prý asi na cestovním ruchu hodně závislá, jelikož je nejvíce pracovních míst na vlecích. V penzionech moc pracovních míst není.** Většinou si majitelé nebo nájemci dělají všechno sami.

Moc ho prý nemají, pracují v obchodě, a pak se starají o své dvě chalupy. Jediný volný čas mají v neděli, protože do obchodu chodí pracovat někdo z brigádníků.

Respondentka čte esoterické knížky, jednou za čas jezdí na víkendové esoterické kurzy.

Na dotaz po chození po horách, odpověděla, že je v zimě hodně práce a jsou s manželem unavení. V létě se občas jdou projít po nějaké krátké trase a většinou to spojí s nějakou návštěvou.

Občas zajdou do kina nebo do divadla.

- 5) **Co se týče vztahu sportu a přírody, není pro ni lyžování samotné moc problémem, když je sněhová pokrývka. Výhrady by měla k umělému zasněžování kvůli nějakým chemickým příměsím a čerpání vodních zdrojů. Také například rolby můžou plašit zvěř. Problémem jsou také čtyřkolky a skútry, protože s nimi řidiči jezdí mimo cesty, vypouští výfukové plyny a dělají hluk.**

Na otázku, jak vychází se Správou KRNAP, odpověděla, že docela dobře. Je ale problém, že o jedné věci rozhoduje jeden člověk, jehož rozhodnutí nejsou konzistentní. Jak slýchá, stává se tohle v případě rozhodování o architektuře, hodně často. O všem by mělo rozhodovat více lidí.

Podle ní je správné, že jsme v chráněném pásmu a názory KRNAP akceptuje. Nic se ale nemá přehánět. Ale prý má možná méně problémů proto, že mají roubenou chalupu a ne normální dům. Váží si blízkosti přírody.

Plány s bývalým JZD nemusí být podle respondentky špatné, ale prý jde o to, jak budou zatěžovat okolí.

Respondent I

Povolání: zedník na živnostenský list

Věk: 50-60 let

S respondentem jsem se sešla chvíli po naší osobní domluvě u něj na zahradě před domem. Celému rozhovoru byla přítomna jeho manželka (v současnosti na dlouhodobé nemocenské), která jeho odpovědi doplňovala. Oba vypadají ve svém bydlišti spokojeně a cení si klidu.

- 1) **Intenzitu návštěvnosti nevnímá jako velkou, stále vidí prostor k rozvoji.** Podle paní ale rozvoji spočívajícím v pohostinství, kadeřnictví a jiných službách. Ten by uvítala i ona sama. Do hospody má ovšem kam zajít.

Na otázku „*Jaké jsou možnosti cestovního ruchu a sportovního vyžití ve vaší obci a v blízkém okolí?*“ odpověděl respondent, že **je dnes cestovní ruch a sport jediný zdroj příjmů. Zemědělství a průmysl už v obci už nejsou.**

Jsou zde možnosti pro především zimní sporty – běžecké lyžování, pak také sjezdové. Obec vlastní skiareál, do katastru patří i Horní Mísečky. Také sem jezdí školy v přírodě, tyto děti chodí hlavně pěší túry a jezdí na kole. V okolí je rovněž možná odpočinková turistika, mnohdy spojená například se sběrem hub nebo borůvek... Lůžková kapacita je přes léto celkově nevyužitá, protože pro hosty chybí možnosti večerního vyžití.

Zdejší pohostinské služby zaostávají, ačkoli snaha existuje. Mimo sezonu je většina zařízení zavřená.

Vystavěné apartmánové domy jsou kvůli ceně dostupné spíše rekreantům, a místní mladí nemají kde bydlet.

- 2) **Vnímají ho kladně, skýtá pro ně jen málo záporů. Berou je jako hlavní zdroj obživy pro místní obyvatele. Každý je rád, když najde místo tady a nemusí dojíždět.** Na druhou stranu už při budování něčeho nového místní na nové pracovní pozice nespolehnají, jelikož si investoři mnohdy vozí vlastní lidi. Také je otázkou, za co je člověk ochoten pracovat. Často zde pak zaměstnavatel zaměstnává Ukrajince a mnoho místních je nezaměstnaných.

Sami jsou i pro rozšiřování nabídky o golfové hřiště či možnosti večerních, sálových aktivit, které by přivedly a udržely více návštěvníků.

Názory v obci se prý různí. Někdo je proti sebemenšímu rozvoji, někdo by chtěl rozvoj přehnaný.

Na druhou stranu jsou rádi, že jejich děti mohou využívat skiareál Aldrov. Respondent se domnívá, že kdyby tu tyto možnosti nebyly, už by tu nebylo skutečně nic... Navíc tím pádem mohou dotovat školu, do které dnes chodí pouze deset dětí (*pozn. 12*)

Samozřejmě člověk nemůže čekat doma na dokončení něčeho nového.

- 3) **Cestovní ruch je prý pomalu jediný zdroj příjmů a pracovních míst.** Jejich počet však již nenarůstá. Do obce budou jezdit, dokud v ní „něco bude“. Peníze z výdělku areálu zaplatí jeho provoz, takže **obci chybí peníze např. na opravu cest, které nejsou v pořádku.** Až budou úvěry splaceny, snad peníze pro obec budou.

Lidé na čtyřkolkách jezdí mimo cesty ve volné přírodě, zanechávají za sebou koleje, ruší lyžaře. To respondent vnímá jako závažný problém. V této věci nefunguje kontrola ze strany policie, strážců KRNAP.

Většina chalupářů se stará o své objekty, bez nich by byly opuštěné. Většinou do své nemovitosti jezdí po generace. **Jsou tu samozřejmě případy, kdy se sem lidé z města přijedou „vyřádit“ např. se zábavnou pyrotechnikou, plaší zvěř.** To se respondentovi nelíbí.

4) Respondent pracuje asi z 50% pro chalupáře.

Mají zahrádku, pro radost chovají ovce (na maso), které spásají pozemek.

Na televizi se téměř nedívají (někdy na sport). Občas jezdí někam na dovolenou. Všechno je zde závislé na autě, takže na nákupy jezdí jinam. Občas přijede dcera s vnučkou, někdy jedou za rodiči, na zahradě grilují.

5) Podle svých slov se snaží přírodě spíše přizpůsobovat, než aby se přizpůsobovala ona jim. Je třeba, aby „k něčemu“ vypadala.

Na otázku vnímání existenci NP odpověděli, že jim nevadí, že v něm žijí. **Výhody požívají, co se týče chovu ovcí. Oběma se nelíbí jednání úředníků, například co se týče respondentovy profese – rozpory existují ve věci stavebních povolení, neexistují pravidla, kterých se má úředník striktně držet, a často prý rozhoduje podle sympatií. KRNAP pak dělá některým lidem, kteří by zde chtěli žít, něco si dělat na svém domě, problémy. Rovněž v obci chybí byty, protože plánovanou výstavbu prý KRNAP zakázal, což ovšem respondent neví jistě. Nicméně nahoře v obci vznikla nová „řadovka,, s požehnáním národního parku.**

Pak se ztrácí uplatnění v ochraně přírody.

Respondent J

Povolání: zaměstnanec automobilky ve Vrchlabí

Věk: 30-40 let

S respondentem jsem se sešla na zahradě jeho babičky, kde se vyskytoval celý širší rodinný kruh. Respondent je pro další vývoj cestovního ruchu a sportu ve své obci, jelikož jiné možnosti obživy v místě již nejsou.

1) Ve Vítkovicích v zimě, krom kvalitních možností pro sjezdové a běžecké lyžování, jiné vyžití není. V létě se toho moc dělat nedá, hlavně turistika, tedy chození. Co se týče cyklistů, občas do Vítkovic nějaký cyklista přijede, ale je tu náročný terén, a od Míseček výš už jezdit nesmí.

Především mezi sezónami v obci moc lidí není. Přes sezónu apacita penzionů je už teď zaplněná, a kdyby se postavily nové vleky, musely by tu být vystaveny nové, a to by jich už bylo moc. Myslí si, že do Vítkovic poslední dobou jezdí spíše chudší lidé, bohatší jezdí na Mísečky, aby si trochu zalyžovali.

Lidé si téměř nemají kam dojít na jídlo, funguje tu jen hospoda U Telců a farma Hucul. Kdybych se chtěl respondent někde najíst, tak prý pojedou do Jilemnice nebo do Vrchlabí. Vlastně tu nejsou ani hospody, do kterých by se dalo zajít.

Přes rok do Vítkovic jezdí chataři a chalupáři a udržují si své stavby, chodí na houby atp.

- 2) **Respondent je rád, že jsou Vítkovice takové turistické a lyžařské centrum.** Býval velký lyžař. Pokud by tam ty vleky a nová lanovka nebyly, a obec je nevybudovala, postupně tam lyžování skončí.

Pro výstavbu nových vleků a sjezdovek by však určitě nebyl. Myslí, si, že více sjezdovek už tam nemá cenu stavět. **Jejich stávající počet stačí. Více lidí by tam stejně nepřijelo.**

Průjezd aut mu nevadí. Bere to tak, že jsou Vítkovice rekreační centrum, do kterého se lidé musí nějak dostat.

Místním prý směřování obce k podpoře turismu a sportu nevadí.

- 3) **Lyžařský ruch určitě přináší výhody. Nová lanovka je mnohem lepší, a až obec splatí dluhy, bude nejspíš vynášet slušné zisky. Tato orientace obce je určitě správná.** Výstavba nové lanovky na Aldrově byla dobrý tah. Horší to bylo v případě výstavby vleku Jizerka, který není moc využíván, ačkoli byl očekáván opak.

Nevýhody prý asi nepřináší, aspoň tu jsou naplněné penziony, což je jediná možnost obživy v obci. Místní vlastní si tak polovinu penzionů. Ostatní mají lidé odjinud.

Teď jsou v obci postavené nové apartmány, ale nejsou obsazené, protože lidé nemají peníze. Některé apartmánové domy jsou prý pěkné, ale například ten pod cestou k Vurmovce je veliký – říkájí mu „kravín“.

Rozvoj Míseček se respondentovi nelíbí. Výstavba apartmánů byla prý špatný tah do té míry, do jaké byla uskutečněna. Kdyby byly uskutečněny všechny její naplánované etapy, aby tam bylo co dělat, bylo by to dobré. Teď to ale bylo zakázáno, a smí se budovat pouze na pozemcích k tomu určených, na kterých mají být zbourány původní, staré stavby. Podle něj nejsou apartmány dobrá věc. **Obec z nich nemá zisky, pouze problémy, například s odpadem.**

Místním často vadí, že jsou všechny obecní peníze vloženy do činností okolo vleků, ne přímo do věcí pro místního občana. Mají například levnější vodu, než „dole“, ale nemají například novou silnici. Respondent neví, jestli lidé chápou, že na to nejsou peníze, ale ví, že je třeba mrzí, že se koupila drahá rolba, na které se mohlo ušetřit. Na obci není nikdo, kdo by ekonomicky smýšlel, a podle toho by určil výdaje.

- 4) **Moc času nemá, protože staví dům. Volný čas tráví jízdou na běžkách, přes léto s dětmi na kole. Také chodí s dětmi sbírat houby.**

„Na všechno je čas, jenom se musí udělat.“ Snaží se prý dělat všechno. Nechte.

- 5) **Když respondent žádal o stavbu domu, KRNP mi ji prý nechtěl povolit kvůli její velikosti, která je oproti vítkovickému apartmánovému domu čtvrtinová.** Myslí ale, že ten schvalovací proces přes něj tenkrát nešel, ale povolilo ho MŽP. Ti majitelé KRNP tenkrát obešli.

Na Správě KRNP podle něho mají na všechno několik měřítek, nemají striktně daná pravidla, kterých bychom se měli držet. Například za několik let několikrát změnili nařízení ohledně barvy střechy. Potom taková nařízení ztrácejí smysl.

Existenci národního parku vnímá kladně, protože má Správa velké pravomoci rozhodovat o tom, co v Krkonoších bude, a co ne. Ochranu krajiny a přírody prý vítá.

Na otázku, jestli existence národního parku přivádí do Vítkovic větší počet návštěvníků, než by přijel, kdyby zde nebyl, odpověděl respondent, že spíše ano.

Golf podle něj nenarušuje krajinu a je v horské krajině perspektivní.

Respondentka K

Povolání: zaměstnankyně zdravotnictví

Věk: 30-40 let

S respondentkou jsem se sešla na zahradě bytového domu, ve kterém bydlí. Odpovídala vstřícně, ale několikrát zdůraznila, že ji její bydliště k srdci příliš nepřirostlo a mít dobré podmínky pro stěhování, klidně by ho opustila a přestěhovala by se do nižších poloh, kde je snazší život. S manželem se do Vítkovic přestěhovali před 14 lety, a to kvůli jeho práci a možnosti dostat v obci byt.

- 1) **Na otázku po počtu zimních návštěvníků odpověděla respondentka, že v „horních“ Vítkovicích je asi hodně lidí,** a to lyžaři na Aldrově, jen málo pak na Jizerce. Myslí si, že občas přijedou návštěvníci z Jilemnice na běžky, nebo lyžaři projíždějí obcí na Mísečky.

Za sportem či kulturou se prý jezdí jinam, protože by se v obci nic neuživilo.

S chataři či chalupáři se moc nevidá.

Apartmánová výstavba dole v obci podle ní nemá perspektivu. Jinak je tomu na Mísečkách, kde ji nevadí.

- 2) **O návštěvnících obce: „Lezou mi strašně na nervy. (...) Oni přijedou a myslej si, že všechno bude hotový, všechno udělaný, a oni si budou užívat.“** Chápe je, že si přijedou odpočinout, ale obci, krom koupě permanentky, prý nic moc nepřinesou. Samotná hustota cestovního ruchu ji prý však nevadí.

Vzhledem k tomu, že pracuju ve zdravotnictví, tak pro ni práce v obci nebude, proto se jí otázka pracovních pozic příliš netýká. Nějaká pracovní místa však prý přináší. Nějací muži tu pracují na vleku, ženy pracují v pohostinství. Ale to dojíždění k takto malé vesnici podle ní patří.

Vzhledem k tomu, že tu spousta lidí pronajímá své domy a penzióny, tak jim asi nevadí, spíše je vítají. Jsou zdrojem jejich obživy. **Myslí si, že lidem v dolních Vítkovicích tu cestovní ruch**

opravdu nevadí, ale ptala bych se spíše lidí v horních Vítkovicích, protože těch se dotýká mnohem více (jsou tam postaveny apartmány).

- 3) Na otázku po kladech cestovního ruchu odpověděla respondentka pouze, že je v místním obchodě více zboží, a jinak že asi nic.**

Na rozšiřování jiných služeb (pohostinských) podle ní vliv nemá.

Má pocit, že se obec stará spíše o návštěvníky, protože jim např. v zimě o víkendech vyhrnuje cesty, zatímco přes týden je nechává zapadané. **Návštěvníci se mnohdy chovají povýšeně.**

Vlek prý jinak jako výhodu bere: „To určitě, to nám záviděj všichni, že máme vlek za barákem.“

- 4) Vzhledem k tomu, že dojíždím do Jilemnice pracovat, moc volného času nemá. Když má s manželem volno, hledí odjet za rodiči „do nížiny“. V zimě ji to ve Vítkovicích vyhovuje, a dokonce se ji tu líbí, ale v létě raději jedu někam, kde je tepleji.**

Trochu jezdí na sjezdovkách. Občas si s dětmi vyjdou na koňskou farmu.

Za kulturou občas vyjede do Jilemnice. Doma prý nic nestíhá.

- 5) K horám prý citový vztah nemá, ale vadí ji lidé, kteří chodí mimo stezky a dělají v národním parku nepořádek. „To né že bych byla vyloženě nějaký ekolog, ale vadí mi, když tady sbíráme plastový flašky (...) a takovej nějaký binec...Že jim je to celkem jedno.“ Jsou to prý spíš takoví ti procházející, co jsou tu na týden ubytovaní.**

Jinak ji prý národní park „nevadí“ a nevnímá ho „jako zlo“.

Na otázku, jestli do Krkonoš táhne existence národního parku návštěvníky, odpověděla, že ano, ale spíše do vyšších poloh, ne do Vítkovic. Co se týče vzhledu krajiny, myslí si, že by zde stoprocentně byla spousta jiných staveb, do kterých by jezdili lidé, kteří by využívali toho, že je tu čistý vzduch. Vadily by ji takové stavby, které by narušovaly krajinu.

KRNAP prý zablokoval záměr opravit silnici, kterou bylo třeba rozšířit, protože k této stavbě měla Správa „milion připomínek. Takže se to táhlo tak dlouho, dokud silnice nespadla!“ (smích) „Já tvrdím, že je to vždycky o lidech.“

Apartmány na Mísečkách ji nevadí a je pro dostavbu zbývajících etap.

Respondent L

Povolání: důchodce, bývalý starosta

Věk: 70-80 let

S respondentem jsem se sešla na jeho zahradním posezení. Jako bývalý starosta mi nabídl kroniku k nahlédnutí a vypůjčení. Připadal mi nazlobený na dnešní poměry, což vyplývá i z jeho odpovědí.

- 1) **Respondent si myslí, že možnosti lyžování jsou po vystavění lanovek dostatečné. Provoz o víkendech a jarních prázdninách je nadměrný, na Mísečkách bývá při dostatku sněhu havarijní stav.**

Turistika se v současné době rozmáhá až dost. **Prochází tu hodně lidí s hůlkami, ale to je v pořádku.**

Obec je kvůli výstavbě lanovky zadlužená.

V současnosti je tu jen jeden obchůdek, který té spoustě lidí o víkendech nestačí. Na jídlo si prý je kam zajít.

- 2) **To, že je obec stále více vyhledávaná rekreanty, turisty vnímá spíše kladně. Myslí si ale, že by dojíždějící „Pražáci“ někdy mohli být ohleduplnější. Turismu a lyžování je podle něj v obci až moc. Vyloženě mu vadí lyžařský ruch a doprovodná automobilová doprava.**
- 3) Pracovních pozic prý nejspíš mnoho nepřináší.

Respondent se domnívá, že je dopravní situace někdy skutečně hrozná a řidiči jsou neurvalí (např. nerespektují, když s autem nemohou vyjet na Horní Mísečky).

„Poplatně dnešní době“ stoupá i kriminalita, tzn. vykrádání a kradení aut. On sám se prý s kriminalitou neseťkal, problém se týká spíše návštěvníků.

Cyklisté prý často páchají škody, když jezdí mimo stezky. V obci je jich ovšem málo, místní kolo využívají spíše jako nutný dopravní prostředek.

Koňská farma je podle respondenta „dobrá věc a tady jediná záchrana zemědělství.“ A to díky dotacím pozemkového fondu a KRNP. „Takže ty louky jsou sklizené, a to je plus!“ Bez udržování zemědělské krajiny by prý „byl úplnej, úplnej konec!“ Když se z luk ztratí tráva, „už to nikdo nedá dohromady!“

Výstavbu apartmánů jak na Mísečkách, tak dole v obci nevnímá pozitivně.

Výstavbou nové lanovky se obec zadlužila. V době, kdy vykonával funkci starosty, přinášel prý provoz vleků, u i při tehdejších cenách, zisky využitelné pro jiné nutné věci, například asfaltování cest.

- 4) **Respondent dříve jezdil na běžkách a skákal na lyžích.** Prý však i na sjezdovkách, protože již v 70. letech ve Vítkovicích začala výstavba vleků, dva vleky byly postaveny i za jeho předsednictví v NV. *Vzápětí se však respondent vyjádřil o lyžování takto:* „Tomu nefandím!“ Lyžaři na sjezdovkách prý nerespektují jeden druhého, jsou bezohlední.

Sportu fandí v televizi, jinak už sleduje televizi málo, dívá se na zprávy a čte teletext.

Pro něj, jako důchodce, je volný čas ten, který netráví při práci na zahrádce. Baví ho truhlářina.

- 5) **KRNP má podle respondenta dnes velmi složité podmínky** (například při výstavbě nového bytového domu ve Vítkovicích), **avšak apartmánové domy byly schváleny na první**

odhlasování a nikomu nevadily „Dřív se na Mísečkách nemohlo ani hnout prstem! Jak je to možné při té předpokládané, trvající ochraně přírody?“

Sám vítá skutečnost, že jeho obec patří do KRNAP, protože někdo musí dohlížet na přírodu. Někdy jsou ochránci přísní, například když vysypávali lidem nasbírané borůvky.

Podle svých slov neměl on sám s lidmi z KRNAP problém, vždy spolu vycházeli.

Respondent a respondentka M

Povolání: důchodce a kuchařka v hotelu

Věk: 60-70 let

S respondentem jsem se po předchozí domluvě sešla u něj doma. Zcela spontánně se chvilku po začátku rozhovoru přidala jeho paní, která mi nakonec zodpověděla většinu otázek. Oba byli velmi milí, vstřícní, mnoho si na život ve Vítkovicích nestěžovali.

- 1) Ve Vítkovicích jsou podle respondenta především možnosti lyžování. Obec pořádá dětský den, hraje se zde volejbal – to je prý vše.

Na otázku po turistice odpověděl, že **se v okolí Vítkovic nekoná moc organizovaných turistických akcí, na které jezdí i lidé odjinud. Ty spíše ubývají.** Avšak pěší může chodit podle turistických značek. Rovněž je v okolí obce nějakou dobu i cyklistické značení, avšak ne vyloženě upravované cyklistické stezky.

Sportovní vyžití v zimě je podle něj asi dostatečné, jelikož se v obci nacházejí čtyři sjezdovky. Už teď je zde v sezoně problém s parkováním, takže by areál dál nerozšiřoval. Podmínky pro běžky jsou kolem obce dobré.

Průjezd aut obcí je velký.

Respondentka si myslí, že do Vítkovic jezdí hodně stálých návštěvníků – chalupářů, zákazníků ubytovacích zařízení. Tito lidé se vrací rádi, protože v obci není takový ruch jako třeba ve Špindlerově mlýně. Návštěvníci si musí hledat zábavu sami, protože nemají ve Vítkovicích takové atrakce a zcela chybí možnosti vyžití po večerech. V obci byly rovněž postaveny apartmány, nejsou ale doposud příliš využité.

Na otázku na koňskou farmu odpověděla paní, že návštěvníci hotelu Jasmín těchto služeb využívají hodně. Dokonce se tam mnozí chodí pouze podívat. **Pravděpodobně i tam mají stálé návštěvníky, na rehabilitaci tam dojíždí děti z Jedličkova ústavu, v zimě pořádají také vyjížděky, dokonce i na saních. V červnu pořádají křest koní, na který se sjíždějí „koňáci“ z celé země.**

Pohostinství (a ani jiné služby) v obci není, ani pod vlivem cestovního ruchu, příliš rozvinuté a místní opravdu nemají příliš na výběr kam se jít najíst. Dá se zajít do hotelu Jasmín, kde je kapacita mnohdy nedostačující, pak je dole obci jedna hospoda. K večernímu posezení je zde hospoda U Telců, kde se i vaří. Pouze přes zimu se u vleku Aldrov nachází bufet, který je otevřený přes zimu. U dalšího vleku je hospoda U Lukeše.

Místní děti dojíždí na sportovní tréninky například do Jilemnice, takže by podle respondentů nebyly plánovaná tréninková dráha a střelnice pro biatlon špatné. V obci jsou návštěvníci především o sezónách, takže výdělek může areál mít o v těchto obdobích.

- 2) **Podle respondentky si místní po zániku továrny a statku cení každé pracovní pozice v obci, pravděpodobně včetně jí samé.**

Místní lidé jsou prý zvyklí, že je v obci o sezónách mnoho lidí, v obchodě musí stát v řadě. Ruch v obci jim nevádí. Ve Vítkovicích je ještě poměrně klid, což je dobré.

- 3) **Podle respondentky prý jistě přináší pracovní pozice a obci příjem z nějakých poplatků (z Aldrova, poplatky z lůžek chalupářů).**

Nevýhodou jsou prý jen občasné problémy s parkováním, což ovšem není problém příliš závažný.

Obec je sice kvůli lanovce zadlužená, ale vybudovat jí podle respondentky bylo potřeba. Ačkoli teď nejsou peníze například na potřebnou opravu silnice k bytovkám. Je to ovšem lepší, než v obci nedělat nic.

Na otázku problémů týkajících se průjezdu automobilů, mi respondentka odpověděla, že se tomu zabránit nedá, obcí vede hlavní tah na Mísečky. **Někdy o víkendu prý pomalu nelze přejít silnici.**

- 4) **Hodně prý fotí.**

Respondent hodně chodil v rámci svého zaměstnání poštovního doručovatele, ale i mimo zaměstnání se věnoval horským výšlapům. **Celkově o sobě může říci, že je sportovec, v současnosti má však už nemocné nohy. Sjezdové lyžování ani jeden nikdy moc neprovozovali, spíše jezdili na běžkách.**

Sport respondent sleduje i v televizi. Rovněž se z vlastní iniciativy věnuje údržbě okolí domu. Před lety vytvářel pod okny kluziště, na kterém hrál hokej.

- 5) **Celkově se prý změnil přístup lidí ve využívání hor. Dříve se neustále chodilo, všude po okolí se došlo pěšky.** Dnes jsou lidé trochu pohodlnější, více využívají automobil, přesto když do hor přijedou, nějaký výšlap si udělají.

Existenci národního parku prý respondenti nepociťují, osobní zkušenosti se Správou nemají. Problémy mívají lidé například s přestavbami domů (např. pro povolení vikýřů) kvůli porušování rázu krajiny.

S existencí NP na území obce jsou prý určitě spokojeni, protože zabraňuje devastaci a v horách jsou udržované stezky.

Obec se musí radit s KRNAPem, je vázána na jeho povolení, problémy si vzájemně asi nedělají. V obci se má stavět vodní elektrárna.

5.3. Vyhodnocení a zodpovězení výzkumných otázek

1) „Do jaké míry je podle stálých obyvatel Vítkovic zasažen život obce turistickým ruchem a sportovními aktivitami?“

Všichni respondenti rozhovorů se shodli na tom, že přes zimu jsou Vítkovice hojně navštěvovány. Jejich vnímání této situace se však mnohdy diametrálně odlišovala.

Samozřejmě si je každý z nich vědom přínosu pracovních pozic pro obec, v povědomí o jejich počtu se však poněkud rozcházel. Tento rozpor vznikl díky tomu, že vcelku netuší, jaký počet penzionů vlastní lidé odjinud a kolik pracovních pozic penziony nabízejí. Převládalo však přesvědčení o tom, že majitelé penzionu příliš pracovních míst nenabízejí. Shoda více méně existovala v tom, že díky lyžařské sezóně mohou místní pracovat ve skiareálu, mimo tuto sezónu však vyvstává problém jejich nezaměstnanosti. Tito lidé pak bývají přihlášení na úřadu práce, anebo pracují v lese či na živnostenský list jako zedníci. Shoda rovněž panovala v tom, že v obci už prakticky nelze pracovat jinde, než v cestovním ruchu a pohostinství (resp. v obsluze lyžařské sezóny), či v profesích, které jsou na něm v tomto místě závislé do značné míry (provozní obchodu, zedník).

Respondenti se rovněž shodují v tom, že jsou letní a zimní sezóny ve Vítkovicích nevyvážené, jelikož, jak shodně poznamenávají, v zimě se zde nachází nejvíce návštěvníků. Důvodem podle nich bývá nedostatek možností pro vyžití během léta. Podle několika z nich v obci schází krytá zařízení pro sport a zábavu, která by umožnila zábavu návštěvníků i během večerů a za špatného počasí. Samotné chození po horách podle některých z nich návštěvníky příliš neláká, nehledě k tomu, že samotné Vítkovice pro něj nejsou příliš atraktivním místem. Respondentka B se dokonce domnívá, že návštěvníky odrazují příliš vysoké ceny. Přes léto je v obci proto poměrně klidno. V zimě obec naopak nabízí dobré možnosti k lyžování, a to jak sjezdovému. Podle některých z nich pak v obci vznikají dopravní komplikace a jsou problémy s odpady, znamenající vyšší finanční zátěž. Mnoho aut obcí rovněž projíždí po cestě na Mísečky.

Cestovní ruch zdá se neovlivnil ani nabídku v pohostinství, protože se respondenti (až na respondenta L) shodují v tom, že mnoho možností kam zajít na jídlo, pohár či na skleničku ve Vítkovicích není. Některým z nich to vadí, někteří jsou naopak smířeni s tím, že musí do restaurací či cukráren dojíždět.

Rozdílně respondenti vnímají přítomnost chalupářů. Někteří si jejich přítomnost téměř nevšimnou, jiní sledují jejich činnosti a s některými se přátelí nebo si na ně naopak stěžují kvůli jejich chování.

Na Horních Mísečkách žijí pouze tři trvale přihlášení obyvatelé, nastalo zde žijí ještě další dva manželé, kteří jsou však přihlášení jinde. Jistá nevyváženost mezi letní a zimní sezónou je zde vnímána taktéž (D, E), rovněž velmi malá návštěvnost mezi oběma sezónami (E). Důvodem jsou dobré podmínky skiareálu a běžeckých tratí pro sjezdové i běžecké lyžování, na druhou stranu nezájem dnešní mladé generace o pěší turistiku. Respondentce D vadí hlučnost drahých a silných aut či například neukáznění chodci. Respondent E se domnívá, že jsou zde přeplněné sjezdovky, ale Mísečky naopak vnímá jako místo s nevytěženým potenciálem a návštěvníci mu nevadí. Názory dvou obyvatel Míseček jsou tedy velmi protichůdné.

2) „Jsou turistický ruch a sportovní aktivity vnímány těmito lidmi spíše kladně nebo spíše záporně?“

V této otázce panovaly názory od téměř bezvýhradného souhlasu, přes jejich poměrnou ignoraci, až po naštvaní z míry zasažen obce. Nikdo z respondentů však nevnímal vyloženě negativně samotný cestovní ruch či sportovní aktivity, jejich postoje se rozcházely spíše kvůli rozličnému vnímání intenzity zatížení obce.

Shoda přirozeně nastala v pozitivním vnímání toho, že s sebou přináší výtěžek a pracovní pozice pro místní obyvatele. Povědomí o jejich počtu, ale především váha, která byla tomuto počtu přikládána, pak významně ovlivňovala celkový postoj respondentů k situaci kolem nich. Respondenti mají rovněž různé požadavky na klid a bezpečí v místě svého bydliště, na dostupnost služeb tamtéž či na vyváženost obecního rozpočtu. Někteří z nich jako další důvod k tomu, proč ji vnímají spíše pozitivně, uvedli svou lásku ke sportu.

Když odpovědi respondentů shrnu, vychází mi různě intenzivní pozitivní vnímání stavu cestovního ruchu a sportu ve Vítkovicích i na Mísečkách, avšak až na jediného respondenta s bydlištěm na Horních Mísečkách, nebyl tento postoj bezvýhradný. Výčet negativ ukazuje na největší problémy spojené s cestovním ruchem ve Vítkovicích.

3) „Jaké jsou podle stálých obyvatel výhody a jaké jsou nevýhody toho, že je obec sportovním i turistickým centrem?“

Pracovní příležitosti hrají mezi pozitivy cestovního ruchu zásadní roli. Ačkoli je přímo, jako výhodu cestovního ruchu, vyjmenovala jen polovina respondentů, u minimálně dalších pěti z nich se tento názor dal předpokládat, jelikož je na něm závislá jejich vlastní obživa. Domnívám se, že tito lidé s faktem svého zdroje obživy počítají automaticky. Někteří z nich však zmínili fakt, že jsou tyto příležitosti výrazně závislé na sezónní návštěvnosti obce, takže nezaručují celoroční výtěžek. Jejich počet prý dokonce klesá. Dva respondenti si nemyslí, že by byla zaměstnanost obce na cestovním ruchu příliš závislá.

V souvislosti s **příležitostmi pro sportovní vyžití** obyvatel obce zmínili přínos cestovního ruchu jen dva respondenti rozhovorů – aktivní lyžaři. Domnívám se však, že ačkoli to ve svých odpovědích implicitně nezmínili, cení si možností pro vykonávání svých sportů všichni ti respondenti, kteří mezi své záliby uvádějí sjezdové či běžecké lyžování, na jehož podporu se obec zaměřuje.

Zmínky o **ziscích z provozu skiareálu** se přirozeně většinou vylučovaly se stížnostmi na zadlužení obce vinou té samé aktivity. Pouze respondentka M si zároveň uvědomuje zadluženost obce, ovšem také potřebnost nové lanovky. Zcela specifickou odpověď mi vzhledem ke své funkci poskytl pan starosta, který považuje zadlužení obce jako logický první krok k jejím následujícím ziskům, které ji bude moderní areál vynášet.

Podmíněnost existence vybavenosti obce její návštěvností se podle respondentů příliš neprojevila v případě pohostinství, jelikož zde není téměř kam si zajít na jídlo. Málokdo si však uvědomuje, že **na návštěvnosti obce závisí existence jediného obchodu v obci**, což dokládá fakt, že si na tuto skutečnost vzpomněla pouze jeho majitelka. Širšího výběru si tomto obchodě velmi cení jedna respondentka. Několikrát naopak spíše zazněly názory o tom, že jeden obchod pro celé Vítkovice nestačí.

Ačkoli se více respondentů zmínilo o tom, že **chalupáři pečují o své chalupy**, pouze jeden z nich tento fakt ocenil coby záchranu těchto objektů, které by prý jinak spadly. Nevím, jestli tím měli na mysli, že by se tak stalo vinou špatné péče majitelů či nezájmu místních o chalupy, které by si tak nikdo nekoupil.

Zdá se, že pouze jedinému respondentovi leží na srdci stav zemědělské krajiny v obci, jelikož si velmi pochvaluje, že jsou místní **louky spásány koňmi z místní ekofarmy**. Tuto skutečnost nezmínila ani zástupkyně zmiňované farmy.

Vyplývající pozitiva		Počet odpovědí
Pracovní příležitosti	Zmíněné	6
	Vyplývající	5
Příležitosti sportu		3
Zisky obce	Ze skiareálu	5
	Z lůžek	1
Existence obchodu		1
Širší nabídka zboží v obchodu		1
Péče o nemovitosti (zmíněná přímo jako výhoda)		1
Péče o zemědělskou krajinu		1

Jedním z často zmiňovaných problémů, které cestovní ruch přináší, je **náročná dopravní situace v obci**, kde jsou jednak v zimě problémy s parkováním, a jednak velký průjezd vozidel cestou na Mísečky. Většina respondentů je však nevnímá, nebo považuje za samozřejmé v turistickém centru. Dalším problémem spojeným s dopravou je, že někteří řidiči nerespektují zákazy dané obcí a Správou KRMAP, a často se chovají neurvale.

Samotné **množství návštěvníků** v obci většině respondentů nevádí, pouze obyvatelka Míseček, která bydlí hned vedle asfaltového záchytného parkoviště, respondent L, který je v důchodu, a zástupkyně ekofarmy, považují toto množství za **nadměrné**.

Velký, hodně vnímaný a akcentovaný problém je ve Vítkovicích fakt, že je **obec zadlužená investicemi do skiareálu**. Mnozí respondenti si rovněž všimají, že tyto peníze chybí na jiné účely, například na potřebnou údržbu infrastruktury. Jak jsem již zmínila, pouze respondentka M si zároveň uvědomuje zadluženost obce, ovšem také potřebnost nové lanovky a pan starosta, který o půjčce rozhodoval, přirozeně považuje zadlužení obce jako logický první krok k jejím následujícím ziskům, které ji bude moderní areál vynášet.

I od tohoto problému se může odvíjet pocit dvou respondentů, že je, coby trvalé obyvatele, vedení obce zanedbává, což se odráží například v nedostatečném fungování služeb, které ovšem dobře fungují pro návštěvníky (viz. údržba silnic).

Pět respondentů vadí **arogantní či povýšené chování návštěvníků**, které téměř shodně nazývají „Pražáky“, ačkoli si uvědomují, že všichni z Prahy být nemusí. Tito lidé si podle nich myslí, že si za peníze mohou všechno dovolit.

Specifickým problémem je **výstavba apartmánových domů**, které samotné nevnímá pozitivně ani jeden z respondentů. Někteří z nich se v případě těchto budov na Mísečkách přiklání k dokončení dalších plánovaných fází výstavby, které by měly zahrnovat i výstavbu sportovního a relaxačního zázemí či restauraci, jejichž vznik by lidem z obce mohl přinést nové pracovní příležitosti. Problému apartmánových domů jsem věnovala samostatnou kapitolku.

S problémem prodeje a pronajímání bytů v krkonošských obcích souvisí i další negativum cestovního ruchu, vnímané stálými obyvateli, a to je **nedostatek bytů či domů v obci**. Ve Vítkovcích bylo prodáno i několik bytů z jednoho ze tří bytových domů ze 70. let, vinou čehož nejsou uspokojeny požadavky mladých rodin na samostatné bydlení, a ty se pak stěhují z obce pryč. Rovněž chalupy jsou prý například kvůli dědickým sporům rozprodávány lidem, kteří se do nich nenastěhují natrvalo, ale používají je k rekreačním účelům.

Dvěma respondentům výslovně vadí **zhydění krajiny**. Jinak jim vadí spíše **ničení přírody**, a to vinou neohleduplného ježdění mimo stezky na kole či na čtyřkolkách, mimo sjezdovky na snowboardu (dochází k usekávání vegetačních vrcholů malých stromků), chůze mimo stezky (což odnáší např. vzácné orchideje na Mísečkách) nebo umělého prodlužování lyžařské sezóny (ničení travního porostu). Dvěma respondentkám leží na srdci rovněž znečišťování přírody odpady, jiná respondentka si vzpomněla na problematickosti umělého zasněžování (odčerpávání vodních zdrojů, chemické příměsi umělého sněhu).

Podle respondenta L skýtá rostoucí návštěvnost obce rovněž **nárůst kriminality**, projevující se například ve vykrádání automobilů. Poněkud překvapující problém byla stížnost respondentky B na **pach koňského trusu** vycházející z pastvin ekofarmy.

Vyplyvající negativa		Počet odpovědí
Náročná dopravní situace	Doprava v klidu	2
	Doprava v pohybu	4
	Nerespektování zákazů a omezení	2
Přeplněnost obce návštěvníky		3
Zadlužení obce		3
	+ vzniklá situace neudržované infrastruktury	5
Zanedbávání péče o trvalé residenty		2
Povýšenost či arogance návštěvníků obce		5
Omezení průchodnosti přes pozemky chatařů a chalupářů		1
Hluk, narušení klidu		4
Výstavba apartmánových domů	Nulový přínos pro obec	8
	Vizuální stránka	6
	Útlak a vyhrožování investorem	1
Nedostatek bydlení		5
Zhydění krajiny		2
Škody na přírodě	Ničení vegetace, rušení zvěře	5
	Odhazování odpadků	2
	Problémy spojené s umělým zasněžováním	1
Nárůst kriminality		1
Nedostatek zboží v obchodě		1
Koňský trus		1

4) „Jak jejich názory souvisí s jejich způsobem obživy a se způsobem, jakým tráví volný čas?“

Při rozhovorech se ukázaly zřejmé souvislosti s prací či zálibami, ovlivňující celkovou orientaci odpovědí.

Starosta obce (a rovněž majitel penzionu), který ji vede k celkové orientaci na sport, a sám sportuje, ruch v obci vnímá spíše pozitivně, a to z hlediska výdělků pro obec. Problémy vidí v zátěži služeb obce, především co se týče odpadů.

Školnice, jejíž práce s cestovním ruchem nesouvisí, a která nesportuje, příliš necestuje, cestovní ruch v podstatě ignoruje, vadí jí jen nebezpečný průjezd obcí (příp. koňský pach). Všimá si toho, co v obci chybí a vadí stálým obyvatelům.

Majitel hospody se ponejvíce věnuje chodu svého podniku, na zájmy podle svých slov nemá čas. Sezonní příliv zákazníků tak vnímá pouze jako příliv hostů svého hostince.

Dva respondenti profesně spojení se zimní sezónou, tj. majitel vleku a penzionu a rolbař skiareálu, oba lyžaři, vnímají cestovní ruch velmi pozitivně. Rozdíly mezi jejich názory existují především, co se týče pohledu zaměstnance a podnikatele, a kvůli bydlení v rozdílných částech obce (rozdíly v ochraně KRNP).

Dvě majitelky a provozní penzionů s převažující klientelou rodin s dětmi, běžkařky a pěší turistky akcentují problémy spojené s orientací na budování velkého lyžařského střediska, na které však v Krkonoších nejsou podmínky. To přináší problémy s přeplněností obce, ve které chybí nedostatečné zázemí a narušováním klidu, jinak přirozeného pro venkov.

Živnostník, zedník a zastupitel obce, který se ve volném čase věnuje především chovu ovcí a stýká se s přáteli, sleduje zásahy do rozpočtu, kvůli financování skiareálu. Pozitivně vnímá většinu chalupářů či chatařů, na což může mít vliv fakt, že mu někteří z nich přináší zhruba 50% jeho výdělků.

Provozní a majitelka místního obchodu si především uvědomuje vlastní profesní závislost na návštěvnosti obce, na jeden dech ale říká, že jsou Vítkovice atraktivní také kvůli svému klidu a atmosféře venkova. Sama nejvíce volného času věnuje své zahrádce.

Dva respondenti dojíždějící do práce se o dění v obci zajímají s odlišnou intenzitou zájmu. Respondenta J, jehož tchán vlastní vlek a penzion, spíše zajímá a uvědomuje si jeho potřebnost. Sám navíc jezdí na lyžích. Respondentka K sice občas lyžuje, ale jinak si ruchu ve vesnici příliš nevšimá, stěžuje si jen na mezilidské vztahy.

Velmi rozdílné pohledy mají dva dotázaní důchodci – jednomu intenzita cestovního ruchu v obci nevadí, druhého obtěžuje. Oba v mládí jezdili na lyžích či se věnovali dalším sportovním aktivitám. Rozdíly teda mohou spočívat v rozdílném předchozím povolání, kdy respondent L ve funkci starosty směřoval vývoj obce jiným směrem, než je tomu dnes.

5) „Jak jejich názory souvisí s jejich vztahem k přírodě, s jejich požadavky na životní prostředí kolem nich a s jejich vnímáním existence KRNP, který zahrnuje i jejich obec?“

Velké rozdíly se ukazují v tom, jaké mají respondenti požadavky na „přírodu“ kolem sebe. Někteří sami označují svůj vztah k ní kladně, jen někteří ji ovšem věnují péči ve svém volném čase (např. respondentka D). Respondenti I vyjádřili svůj vztah k přírodě jako přizpůsobování se. Podle respondentů M se vztah k horám a jejich využití mění, jelikož mladá generace leniví, a neláká ji pěší turistika, což dokládá i tvrzení starosty, který se domnívá, že se starší generace chovala k přírodě obecně lépe.

Respondent C svůj vztah k přírodě dokonce nedokázal definovat, když mi váhavě odpověděl: „Nevím, jaké k ní mám vztah... tak tady bydlím, tak se mi tady asi líbí.“ Nabízí se proto myšlenka, že život v horách nepřináší automaticky nějaký pocit vztahování se k přírodě. V případě tohoto respondenta se totiž zdá, že nad dobrým pocitem z přítomnosti přírodních krás převažuje spíše uspokojení výhodami klidu a jakési intimitou venkova obecně.

Dva z respondentů (B, E) vyjádřili rozhořčení nad dnešním stavem místních lesů, které prý nemají s národním parkem mnoho společného (neuklizené větve ležící na zemi atp.) Zcela opačný názor má ovšem respondentka D, která je se stavem lesů mnohem spokojenější, než před 15 lety. Respondentka B se o přírodu zajímá pouze coby houbařka, lesy by proto měla ráda vyčištěné od větví a kmenů, a tedy pohodlné pro chození a houbaření. Nemá ráda pach koňského trusu. KRNAP ji prý nic nedává a neříká. Respondent E si přeje, aby byly v Krkonoších budovány další sjezdovky. Vadí mu regulace lyžování, výstavby či dalšího rozvoje ze strany Správy KRNAP. Zároveň je však rozhořčen za devastaci mladých stromků neohledupnými snowboardisty. Krajinu kolem sebe vidí ideálně jako co nejlépe přizpůsobenou potřebám člověka. Respondentce D se myšlenka rozšiřování krkonošských skiareálů nezamlouvá. Zaměřuje se na svou klientelu rodin s dětmi, v lesích sbírá z vlastní iniciativy odpadky, nebo se stará o louku, na které rostou vzácné orchideje. Přímou souvislost mezi zálibami a prací, vnímáním přírody a vyjadřováním názorů, které s ní souvisí, tedy na tomto příkladu můžeme vidět v případě respondentů D a E, jejichž záliby se odlišují, ačkoli jsou oba, více a méně, závislí na sjezdovém lyžování. V případě respondentky B ovšem nemůžeme jednoznačně říci, proč vnímá jako přírodu, vhodnou do národního parku, přírodu natolik člověkem přetvořenou a jemu přizpůsobenou.

Souvislosti se zálibou ve sjezdovém lyžování a benevolencí s výstavbou dalších sjezdovek můžeme pozorovat například i u respondenta F. Starostův názor byl v této věci přirozeně umírněnější, jelikož se cítí být sám zavázán ve věci ochrany krajiny a přírody. Běžců na lyžích se benevolence s neustálým rozvojem sjezdového lyžování nedotýká, někteří z nich vnímají budování nových sjezdovek doslova jako problém. Respondentka H, která se o dění kolem sebe celkově hodně zajímá, vnímá jako problém umělé zasněžování svahů, odčerpávající vodní zdroje, a mnohdy obsahující nepovolené chemikálie.

Další sportoviště, plánovaná k vybudování v obci, z hlediska ochrany přírody či zachování krajiny, respondentům nikterak nevadila, názory se lišily jen v případě golfu. Respondentka G se vznikem hřiště nesouhlasí především kvůli narušení krajinného rázu a posekání kvetoucí louky, jiní respondenti se neshodují v tom, jestli má golf ve Vítkovicích budoucnost z hlediska finančních výdělků, či nikoliv.

Mimo její zástupkyni, vyjmenoval coby možnost rekreace pouze jediný respondent ekofarmu, navštívila ji přibližně půlka dotazovaných. Respondent E o její existenci dokonce vůbec nevěděl a považuje ji za vedlejší činnost, respondentce C vadí pach koňského trusu.

Existenci KRNAP všichni respondenti více či méně vítají a schvalují, nebo alespoň respektují. Většinou ních vnímá ochranu přírody jako potřebnou. Podle některých však chybí osvěta ze strany ochránců, díky které by lidé lépe chápali jejich počínání, a rovněž pochopili, proč vůbec jsou Krkonoše národní park. Jen někteří si proto myslí, že je tato skutečnost výhodou i z hlediska jejich návštěvnosti, respondenti E a F se dokonce domnívají, že může návštěvnost snižovat. Respondent F je majitel vleku a penzionu, a rovněž lyžař, díky čemuž se můžeme domnívat, že bere v potaz především návštěvnost lyžařskou. Rovněž Respondent F soustřeďuje svůj zájem především na lyžování, které ho živí a baví. V horách podle něho nelze dělat nic jiného, než lyžovat a není nic, za čím jiným by do nich návštěvníci přijeli.

Všichni respondenti se domnívají, že jsou rozhodování Správy KRNAP ve věcech omezení výstavby buď neprůhledná, zdlouhavá, přehnaná, nebo dokonce nesmyslná. Neexistují prý jasná a jednotná pravidla, podle čeho by se řídila, mnohá z nich má na starosti jen jeden člověk, který může být neobjektivní, nebo dokonce zaujatý. Podle respondentů G, I a L se proto může vytrácet prvotní význam vzniku národního parku, tedy ochrana přírody. Respondent F dokonce vyjádřil podezření z braní úplatků. Tyto vyjádřené názory přirozeně zaznívají s největší naléhavostí z úst lidí, kterých se přímo dotýkají, nebo v minulosti dotknuly, a to je nejen případ majitele či zaměstnance skiareálu, ale i lidí, kteří museli nějakým způsobem omezovat plány výstavby nebo úprav svého domu (C, J), nebo tyto zásahy sami podnikají (I).

DP: „Kdo je vlastně podle těchto lidí turista, a koho tak naopak ještě, nebo už nevnímají? Kdo je rekreatant?“

Pro některé respondenty je slovo „turista“ spojené pouze s chůzí. Zcela odlišný pohled mají ti, kteří se domnívají, že turistou je v obci každý, kdo v ní nežije, někteří z nich pak z této kategorie vyjímají chataře a chalupáře. Respondent L pak jako turistu vnímá chodce či běžce na lyžích.

Jako rekreatanti jsou obvykle vnímáni lidé, kteří si v obci zaplatí pobyt, nebo zde vlastní svou nemovitost (chatu, chalupu či apartmán), do které ve svém dojíždí. Někteří chalupáři jsou však některými trvalými obyvateli vnímáni jako místní obyvatelé, jelikož se dobře včlenili mezi ostatní a do jisté míry se přizpůsobili běžnému životu obce.

5.4 Další poznatky vyplývající z výzkumu a doplňující informace

5.4.1. Apartmánové domy - aktuální problém Krkonoš

5.4.1.1. Problém výstavby apartmánových domů

Výstavba apartmánových domů v Krkonoších je aktuální a zvučné téma. Vzhledem k jeho akcentování během rozhovoru jsem se rozhodla věnovat mu krátkou kapitolu, včetně výčtu a zdůvodnění názorů a výhrad respondentů na něj.

Jako apartmán bývá označována jednotka pro ubytování, která má minimálně ložnici, obývací pokoj, ložnici, sociální zařízení, a někdy i kuchyňku nebo kuchyňský kout. Apartmány jsou budovány v tzv. apartmánových domech (bytových domech), obsahujících často až několik desítek bytových jednotek. Jednotlivé apartmány jsou rozprodávány do bytového vlastnictví. Vlastníci je využívají pouze

k rekreačnímu pobytu (nemají zde trvalé bydliště), případně je za podobným účelem dále pronajímají. (str. 3) Koupě horského apartmánu je považována za výhodnou investici, protože jejich výstavba proběhla v řadě krkonošských obcí, a navíc se v ně proměňuje i řada penzionů, soukromých bytů i historických staveb (roku 2008 čítal jejich počet 3 778 apartmánů). Legislativně však tento termín zakotven není. Pro investora skýtá jejich výstavba pouze malá rizika, jelikož je má mnohdy prodané již před jejím zahájením. Obce si od ní slibují nárůst klientely, pracovních míst a vyšší poptávku po službách, často však neberou potaz její negativní dopady (tj. vyšší zatížení odpadového hospodářství, nárůst počtu aut, následkem kterého může dojít k nedostatku parkovacích míst, zvýšený odběr vody atp.) Vlastníci apartmánů získají bytovou jednotku, která jim více méně přináší pohodlí městského bytu. Jezdí do něj pouze nárazově, přičemž mnohdy ani nevyužijí nabídky místního pohostinství a vaří si sami.

Výstavba apartmánových domů již proběhla na Horních Mísečkách i v samotných Vítkovicích. Výstavba prvně jmenovaných šesti domů na luční enklávě vysoko v horách vzbudila pobouření odborné i laické veřejnosti. *Koncentrovaná, a přesto rozlehlá zástavba jde zcela proti záměru Správy Krkonošského národního parku nezatěžovat okolí nejcenějších přírodních partií Krkonoš, přesto prošla schvalovacím procesem a byla postavena.* Mísečky jsou tak nárazově v sezónách více navštěvované, po většinu roku však téměř liduprázdné.⁴

V případě apartmánového domu ve Vítkovicích je situace značně odlišná. Apartmánový dům byl postaven uprostřed zástavby na stráni, kde není na první pohled tolik výrazně viditelný, jako apartmánové domy na Mísečkách. Podle informací od pana starosty byla na této parcele povolena pouze výstavba penzionu, na což investor vyzrál tím, že apartmány prodává jako dvacetiny penzionu. Vyzrál však možná zdánlivě, jelikož nebyla doposud ani jedna prodána.

5.4.1.2. Co na ně říkají dotazovaní obyvatelé Vítkovic?

Apartmánový dům ve Vítkovicích není vnímán kladně ani jedním z respondentů. Nespokojenost se jeho vzhledem vyjádřila polovina respondentů (6), nevyjadřovali se k ní především ti respondenti, kteří více akcentovali jiné problémy s výstavbou této budovy a respondentka, která tento dům ještě neviděla (K).

Dalším problémem je způsob, jakým investor obešel znění územního plánu. Ti respondenti, kteří o tomto způsobu vědí, ho pochopitelně neschvalují (2). Čtyři respondenti se zmínili o tom, že není prodána ani jedna bytová jednotka této stavby, vinou čehož může docházet k jeho postupnému

⁴ Z brožury Apartmány ANO či NE: *Kauza Horní Mísečky je příkladem postupného selhání všech mechanismů, které by měly zastavit záměr opírající se o ideově zastaralé územně plánovací dokumentace (ÚP VÚC Krkonoše, územní plán Vítkovic i regulační plán Horních Míseček pocházejí z 90. let, avšak přebírají myšlenku masových rekreací let předešlých. Pro území Horních Míseček schválily navýšení lůžkové kapacity o 300 lůžek na celkových přibližně 750). Ke vzniku problému přispěla právě skutečnost, že se na počátku 90. let radikálně změnily společenské poměry. Legislativní podmínky se vyvíjely postupně a zdoluhavě, zároveň v rámci právní kontinuity přežívaly (a dosud přežívají) věcně i morálně zastaralé předpisy a dokumenty (viz. ÚP VÚC Krkonoše). Mnohem rychleji než veřejná správa a občanská společnost se v novém prostředí orientovali soukromí investoři a developerské subjekty, které dokázaly elegantně využít i mechanismy původně určené k regulaci jejich aktivit, a mistrnou „prací s veřejností“ vzbudily nerealistická očekávání samosprávy, veřejné správy i občanů. Ukázkově zde selhala také procedura EIA, posuzující vlivy záměru na životní prostředí. Zpracovatel dokumentace EIA, kterého bohužel vybírá investor záměru, neodvedl - eufemisticky řečeno - kvalitní práci. Přenesením nákladů za EIA na investory stát sice šetří vlastní rozpočet, zbavuje se ovšem možnosti udržet proces v objektivní úrovni. I mnozí odborně zdatní zpracovatelé EIA „pějí píseň toho, jehož chleba jedí.*

chátrání. Za lepší variantu považují obyvatelé Vítkovic stavbu skutečného penzionu, kde by místní mohli najít práci, a kam by si mohli zajít na jídlo, či jiných typů obytných domů (roubenky).

V případě výstavby apartmánových domů na Horních Mísečkách, jejíž okolnosti jsem již objasnila, neexistuje jednoznačně převládající názor jak na vizuální, tak na jiné její stránky. Shoda ovšem panuje v tom, že by její další plánované fáze mohly být přínosné pro turistický ruch v místě, jelikož by přinesly služby, možnosti sportu i rekreace, které dnes mnozí lidé potřebují ke standartně strávené dovolené.

Respondentům přirozeně vadí, že z provozu a pronájmu těchto bytových jednotek nesměřují poplatky do obecní pokladny. Dvě respondentky se navíc zmínily o nefunkčnosti těchto budov v horském klimatu, která zapříčiňuje především jejich podmáčení a nutnost zasklívat balkóny, které jsou zde prý vyloženě nesmyslné.

Velmi specifickou zkušenost má s jejich stavbou obyvatelka Míseček, které chtěla developerská firma zařídit na hranici jejího pozemku a před jejími okny překladiště zboží a postavit zde rovněž kontejnery. Když se před uskutečněním tohoto plánu snažila uchránit, protože se mimo zničení výhledu z oken obávala rovněž nepřetržitého hluku, investor jí prý vyhrožoval přerušením přívodu vody. Rovněž ji nevyhovuje klientela těchto domů, která je prý hlučná i po nocích, kdy projíždí velkými, drahými auty a někdy se projíždí na skútru, což je jinak zakázané.

Celkově by se dalo říci, že samotná výstavba apartmánů, kterou nedoprovází vznik dalších služeb, není v očích občanů pro jejich obec přínosná. Názory na jejich vzhled se liší.

5.4.2. Přidané hledisko: vzdálenost od sjezdovek a silnice

Vnímání zatížení obce cestovním ruchem či sportem záleželo hodně na tom, na jakém místě Vítkovic či Míseček respondenti bydlí. Například respondentka D, která bydlí hned u parkoviště na Mísečkách, měla velký problém s hlukem a přetlakem tamní návštěvnosti. Respondent I a jeho žena, kteří bydlí na kraji Vítkovic, u boční prašné cesty, na druhou stranu přiznávají, že až k nim ruch obce nedoléhá. Někteří z dotázaných zmínili skutečnost, že je v „dolních“ Vítkovicích větší klid, než v „horních“, ve kterých se nachází skiareály.

6. ETICKÉ ASPEKTY VÝZKUMU

Se stále častějším používáním kvalitativních metod v sociálním výzkumu je čím dál větší význam kladen na etické otázky s ním spojené. Ty zahrnují nejprve partnery výzkumu, v mém případě vedoucího a konzultanty mé bakalářské práce. V jejich případě musí být dodržovány všeobecné principy akademické integrity a poctivosti, a samozřejmě prokazování respektu.

Etické požadavky se při plánování a provádění výzkumu soustředí na přístup, souhlas a ochranu účastníka. (Punch, 2006) Běžným postupem je získání poučeného (informovaného) souhlasu zkoumaných osob, v mém případě respondentů rozhovorů. Musí být zajištěna diskrétnost a jejich anonymita. Na konci výzkumu by jim měly být poskytnuty jeho výsledky. U dotazovaných neuvedu jejich jména, ani adresy. V případě pana starosty, paní učitelky školky či majitelky jediné tamní ekofarmy, ale i dalších lidí s velmi specifickým povoláním, je však i v případě, že jejich jméno

neuvědu, zachování anonymity přirozeně nemožné. Úkolem výzkumníka je i v případě co největšího možného zachování anonymity snaha o dodržování soukromí, tj. vynechávání intimních údajů o zkoumaných osobách, protože v mnoha případech (tak, jako v tom mém) může být určení jejich identity celkem snadné.

Při výzkumu je klíčové získání důvěry zkoumaného člověka, nabídnutí recipročního vztahu, záruku nezneužití jím poskytnutých informací. Slušné vystupování je samozřejmostí. Je třeba postupovat tak, abychom nevyvolali konflikt zájmů, příliš se nedotýkali a nenarušovali existující mezilidské vztahy.

7. ZÁVĚR

Z tohoto kvalitativního šetření nelze vytvářet teorie, nacházet spolehlivé korelace názorů s věkem, pohlavím či například s povoláním (ačkoli jsem jistý náznak učinila), jelikož byl vzorek respondentů poměrně malý. Může však posloužit k vyvození některých praktických závěrů pro tuto oblast a k navržení budoucího výzkumu na větším vzorku obyvatel krkonošských obcí.

Ve výčtu připomínek respondentů ohledně cestovního ruchu či sportu v obci se objevila široká škála negativ, avšak většina dotázaných se shoduje na výhodách pro zaměstnanost v obci, a toto pozitivum, jak se domnívám, v očích většiny převažuje veškeré nevýhody spojené s cestovním ruchem. Problémem je ovšem nevyváženost mezi sezónami, která je příčinou nezaměstnanosti mnohých obyvatel mimo zimní měsíce.

Důležitým poznatkem je bezpochyby široká škála vnímání přírody respondentů, které se pohybovalo od kulturní, člověkem přetvořené krajiny, po přírodu člověkem nezasaženou (divočinu). Podle mého názoru v této problematice pravděpodobně téměř chybí osvěta ze strany obce a státních orgánů. Je třeba, aby zástupci KRNAP i obcí obyvatele, kteří mají své domovy na území národního parku, zpravovali o významu a důležitosti jimi konaných kroků v rámci ochrany přírody, a aby mezi těmito orgány a občany celkově fungovala lepší komunikace a transparence.

V odpovědích respondentů se rovněž objevily stížnosti na zadlužení obce, způsobené přílišnou orientací na rozvoj lyžování. To pravděpodobně souvisí s nedostatkem bydlení pro trvalé obyvatele a disproporcemi v infrastruktuře obce, které její obyvatelé nevnímají kladně, stěžují si na špatný stav cest, na průtahy s vybudováním slibované čistíčky odpadů atp. Obec se v podpoře cestovního ruchu navíc zaměřuje velice jednostranně na lyžování, a dalším jeho možností se věnuje jen velmi okrajově, anebo vůbec.

Je třeba upřednostňovat takový rozvoj, který bude spočívat v co největší soběstačnosti obce a jejích obyvatel, ve vytváření nových pracovních příležitostí v měkkých, celoročních odvětvích cestovního ruchu či turistiky, tak, v rámci trvale udržitelného rozvoje, v ochraně cenné krajiny a přírody národního parku, cenné nejen pro obyvatele Krkonoš, ale i pro jejich návštěvníky. Rozvoj obce tímto směrem by měl být spojen s osvětou o ochraně přírody a rovněž s větší rozvahou co se týče rozprodávání obecního majetku a úvěrové politiky.

Tato bakalářská práce může posloužit k sestavení nové, lépe propracované metodologie pro širší kvalitativní výzkum na větším vzorku obyvatelstva, na jehož zjištění může být postaven následný

výzkum kvantitativní, uskutečňovaný dotazníkovou metodou ve všech krkonošských obcích. Ráda bych se této problematice věnovala i do budoucna, například v mé diplomové práci.

8. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

8.1. Seznam použité literatury

8.1.1. Tituly metodologické:

Disman, Jaroslav: Jak se vyrábí sociologická znalost, Praha 2005

Hendl, Jan: Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace, Praha 2005

Chenail, Ronald J.: Jak srovnat kvalitativní výzkum do latě?

Miovský, Michal: Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu, Praha 2006

Punch, Keith F.: Úspěšný návrh výzkumu

8.1.2. Tituly oborové:

Flousek, Jiří a kol.: Krkonoše: příroda, historie, život

Těšitel, Kušová, Matějka, Bartoš: Lidé v biosférických rezervacích

8.2. Brožury a šedé zdroje:

Floušková, Zdeňka a kol.: Apartmány ano či ne?

Flousek a kol.: Koncepte monitoringu a výzkumu v Krkonošském národním parku (2010 – 2020)

8.3. Internetové zdroje

www.krnep.cz

www.vitkovicevkrk.cz

8.4. Osobní konzultace

PhDr. Ivan Rynda

RNDr. Jiří Flousek

Mgr. Daniel Čermák